

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec 2-20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec 2.—
V upravi prejema: mesečno . . 1-70

Sobotna izdaja:

za celo leto 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petstvarst (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13
za trikrat " 10
za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila, zahvale, smrtneke itd.:
enostolpna petstvarst po 18 vin

Poslano:
enostolpna petstvarst po 30 vin

Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 158.

Triumf katoliške hrvatsko-slovenske ideje v Ljubljani.

Včerajšnja nedelja v Ljubljani bo zapisa-
na v zgodovini razvoja katoliške misli na
jugoslovanski zemlji z velikim tekstom, ki
bo govoril nam in tistim, ki pridejo za nami,
o prazniku hrvaško-slovenskega naroda, o
prazniku, kakršnih starodavno ljubljansko
mesto ni veliko videlo od starih časov
Emone do današnjih dni. Včerajšnja mani-
festacija je bila tako nekaj impozantnega
in veličastnega, da je stala cela Ljubljana
pod njenim vplivom in je celo mesto pri-
znalo, da zidovi naše prestolnice še niso
videli takega prizora veličastva.

Praznovali smo na včerajšnji dan
praznik naše ideje in našega dela.

Praznik naše ideje! Ni ga imena in ne
fundamenta, na katerega bi se dala sezi-
dati sreča našega naroda, razun Kristuso-
vega! O tej ideji govori naša preteklost,
naša sedanjost in naš narod je včeraj v
srcu naše domovine govoril o tem na tak
veličasten način, na kakršen ni še nikdar
govoril! Kdor je videl, kdor je bil priča
čerašnjih besede, naj se uči.

Praznik našega dela! Včerajšnji dan
je bil obenem priča našega dela in naših
trudov. Dvajset let dela, dvajset let žrtve,
truda in znoja. Težka je bila zemlja, a še
bolj žilava je bila naša roka, ki jo je orala.
Majhni so bili začetki te armade, a danes
je nepregledna in izklesana kakor iz jekla.
Včeraj smo gledali sadove našega znoja.
Komu ni trepetalo srce veselja in radosti
ob pogledu na te veličanske čete naših de-
lavcev in naših vojakov. Naj jim včerajšnji
dan posuši kaplje potu na njihovem obrazu,
dvigne pogum in vsaj nekoliko poplača nji-
hovo delo, ki se tu poplačati ne dá.

Na svoje slavlje smo povabili tudi ka-
toliške Slovane. Z veliko pozornostjo so
sledili v hudih časih našemu delu in z za-
nimanjem zasledovali in podpirali s svojo
besedo katoliško misel na Slovenskem.
Zato smo jih povabili tudi za pričo našega
slavlja. Naj bodo prepričani, da so nam
izkazali s svojim prihodom najlepšo ljubav
in nam je bilo veselje v njihovi družbi dva-
krat dražje.

Zunanji sijaj včerajšnjega spreveda,
turejni tisoči mož in mladeničev, žená in
deklet — tisti tisoči, za katerimi stojijo
deset in desetstisoči drugih, ki niso mogli
priti v slovensko metropolo, da bi dali slo-
vesno duška najiskrejši ideji srca: Veri
in narodnosti — vsi ti tisoči so bili
kakor pravljica, kakor četa — kralja Mat-
jaža, ki se je probudil, potrkal z mečem in
zaklical: Kvišku deca! — Kakor pravljica
se je zdel ta triumf — a vendar je bila živa

resnica, polna krvi in ognja, žetev setve,
tako bogata žetev, kakor si je najboljši opti-
mist ni mogel nadejati. Boj za krščanske
ideale, delo za kulturo naroda, kakor jek-
len obroč močna veriga naše organizacije,
ki se je kovala od uda do uda — vse to
je praznovalo včeraj veliki dan življenja.
Tista truma županov in občinskih mož je
silnejša kakor tisoči zlatov, je več vredna
nego milijoni podpore — ta truma je inter-
pret idej, je eksekutiva dela, ki je rodilo,
ki rodi in bo rodilo in dokazalo, da na-
šemu narodu ni treba več pestunja in povo-
jev, ker je iz zibke vun, ker hodi sam s tisto
trdo stopinjo napredka kakor lavina brez-
obzirno dalje, kakor je bil trd korak težkih
škorenj naših Gorenjcev v včerajšnjem
sprevodu. Če ta noža stopi — potem drži.
Koraka nazaj ne pozna — samo naprej,
samo kvišku — in drugega nič. Koga naj
bi bilo strah ob tem živem veletoku mas,
kdo naj še kaj drugega naredi, nego da
skomizgne pomilovalno z rameni, če na-
sprotnik ideje katoliškega shoda še obupno
bevske celo na tak praznik? Naprej pre-
ko teh njegovih otročarij na delo! — Naš
prapor je prapor dela in zidanja — in če
nasprotnik, razbit sam v sebi, edin samo v
strupenem sovraštvu do vsega, kar nosi za-
stavo križa, stokrat in tisočkrat naskoči to
trdnjavo, stokrat in tisočkrat ga bomo od-
bili in zidali dalje — v levici kladivo, v
desnici meč. Vojkovodja — in ta je za
nas Konstantinov prapor križa — ki ima v
sebi božjo silo, za seboj pa to čilo, mlado
in ognjevito vojsko — ta ne bo premagán
nikdar.

Kakor žarki ranega solnca, ki pla-
nejo kakor čili konjici preko ravnine, oven-
čani z zlato grivo — tako so se razlile
sinoči množice po naši domovini — iz ža-
rišča, iz katoliškega shoda, da ti potoki
naroda, te reke ljudstva gredo z bakljo
navdušenja do zadnje hribovske koče in
na goreči ogenj nasujejo novega netiva v
se večji kres. Množice so odšle — armada
se je vrnila — štab častnikov in voditeljev
pa zboruje in snuje načrte za nadaljnje delo
— in če bo treba tudi za boj — in častno
zmagalo!

Dijaško zhorovanje.

Hrvatsko-slovenski katoliški shod
je otvorilo naše dijaštvo.

V soboto, 23. avgusta, je po sveti
maši, ki jo je služil v stolnici preč. go-
spod dr. Alojzij Merhar, napolnilo
»Unionovo« dvorano. Shod je otvoril

predsednik »Slovenske dijaške zveze«
jurist Basaj in v svojem uvodnem go-
voru povdarjal: Dijaštvo je predstraža
naše mogočne vojske. Naj bi današnji
referatji to zavest poglobili in utrdili.
Besedam pa naj slede dejanja. Dvojni
jubilej obhajamo: jubilej Konstantino-
ve zmage nad Maksencijem in jubilej
apostolata bratov sv. Cirila in Metoda.
Ta dva jubileja nam dajeta direktivo
katoliške in slovenske misli.

Po teh uvodnih besedah pozdravlja
otvoritelj navzoče odlične goste, držav-
nega poslanca Evg. Jarca, dež. odbor-
nika dr. Pegana, ravnatelja deželnega
muzeja dr. Mantuanija, ravnatelja Re-
mece, prof. bogoslovja dr. Janežiča, to-
varnarja Pollaka, blagajnika Mohorje-
ve družbe dr. Rožiča, častnega člana
»Zarje« kurata Ljubšo, zastopnika Čeh-
hov g. župnika Frana Podčvrinski iz
Kromeržja in prof. dr. Záhradníček,
zastopnika poljskega dijaštva jurista
Konecnyja, dr. Kimovca, častito du-
hovščino, zastopstvo »Slomškove zve-
ze«, gg. starešine, bogoslovce, akade-
mike in ostalo dijaštvo. Sporoči zboru,
da se je pismeno opravičil ljubitelji di-
jaštva P. Pavel iz Novoga mesta. Med
temi pozdravi vstopi v dvorano premil.
g. knezoškof ljubljanski dr. Jeglič, ka-
tere ga pozdravi zbrano dijaštvo s pri-
srčnimi ovacijami, nakar se izvoli pred-
sedstvo zborovanja. Predsednikom se
izvoli jurist Basaj, podpredsednikom
pa Trojnik, Bratina, Mali in zapisni-
karjem Aljančič.

Ravnatelj Remece prinaša dijaštvo
pozdrave v imenu starešinstva.

Za njim povzame besedo prevzi-
šeni g. knezoškof ljubljanski dr. Je-
glič, ki sporoča dijaštvo prisrčne po-
zdrave in se veseli krasnih referatov,
ki so na sporedu. Želi, da bi praktično
izvedli misli, ki jih bodo danes zasno-
vali, z najboljšim uspehom.

Potem pozdravi dijaštvo deželni
odbornik dr. Pegan.

Potem hrvatski bogoslovec Jesih
v imenu hrvatskega dijaštva.

Po teh pozdravih je med navduše-
nim aplavzom vstopil v zborovalnico
biskup dubrovniški dr. Marčelić in
rector ecclesiae Don Mato Vlahušić,
za njima pa profesor dr. Otokar Tau-
ber iz Uberske Hradišče z Morave v
Velehradu, zastopnika poljskega nara-
da dr. Kazimir Kotula in krakovske-
ga škofa dr. Jos. Seb. Pelčara in več

drugih slovenskih gostov, katere je di-
jaštvo navdušeno pozdravljalo.

Nastopi prvi referent bog. Rupnik
s temo »Dijak — katolik« in izva-
ja nekako: Vemo, da je nauke, ki jih
verujemo, razodel človeštvu Bog sam.
Katoliška cerkev je šola, ki uči in vodi
človeštvo k izveličanju. Moderni svet se
je uprl tej šoli. Moderni človek je iz-
gubil ideale in se opira v sirovi materi-
jalizem. Brez idealov preneha vsaka
kultura. Nam se hoče večnomladih ide-
alov. Treba je, da dobro poznamo os-
novne krščanske dogme. Kdor pozna
načela krščanske morale, ne bo govo-
ril, da se je preživela. Nevednost rodi
indiferentizem. Premalo cenimo študij
krščanske filozofije. Vera ne more na-
domestiti pomanjkanja filozofičnega
študija pri izobraženju. Obhajamo 25-
letnico, odkar je povzdignil svoj glas
veliki mož dr. Mahnič. Oznanjal je vz-
višena katoliška načela in povdarjal:
Več luči. Lansko leto je ponovil ta klic
po dr. Ušeničniku. »Zora« naj prinaša
tudi apologetične članke. Jasna načela
nas bodo vzgojila v značajne moše. Vz-
gojujmo se v krščanski značajnosti.
Naš se more imenovati samo tisti, ki s
svojim življenjem potrdi svoje versko
prepričanje. Pokažimo svetu, da ima
sveta katoliška Cerkev čisto moč, ki
usposablja človeka za vse dobro in le-
po. Človek hoče biti sam sebi najvišja
inštanca. Nobene ustanove na svetu ni,
ki bi bila bolj preganjana in napadana
kakor katoliška Cerkev. Kristus je dal
Cerкви naročilo, voditi človeštvo k iz-
veličanju. Cerkevna avtoriteta je nujno
potrebna. Dijaštvo povdarja pri svo-
jem delu med ljudstvom katoliška na-
čela. Na I. katoliškem shodu ni bilo
čuti o katoliškem dijaštvu, drugače na
drugem in tretjem, danes na četrtem pa
je zbrala »Slov. dijaška zveza« močno
dijaško armado, ki se hoče bojevati za
blagor ljudstva in katoliške Cerkev.
Naša vera premaga svet, in to je naj-
lepša zmaga.

K debati se oglasi dubrovniški bi-
skup dr. Marčelić in izvaža: Dokler
bivamo, kažimo, da smo enega rodu in
da imamo en ideal, ideal katoliške ve-
re. Načela naj bodo jasna in trdna. Na-
čela svete katoliške vere so taka, da
brez njih človeštvo ne more napredo-
vati. Svet vladajo ideje. Naš narod pre-
pojimo s katoliško idejo. Relativizem
je zmota. Katoliški ideali so neizpre-

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušecki, poslove-
nil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

Nekaj časa so se pogovarjali o svo-
jih skrbih, a Dobek je vprašal:

»Peter, ali gremo danes čez mejo?«

»Kaj še, solnce gre k zahodu, kako
bi šli? Ponoči ni niti misliti, kajti z ob-
jezdniški se da samo podnevi govoriti.«

»Torej bomo prenočili tu,« je do-
stavil Bal.

Obstali so, se pogovorili in se vrnili
k družbi.

»Sedaj pride name čas,« je rekel
Malinov.

»Zakaj, gospodar?« je vprašal Mar-
celek.

»Pojdem stražit.«

»Na katerem kraju?«

»Kjer je porušena vrba.«

»Vas bom nadomestil pa jaz čez
uro ali dve.«

»Dobro, a vzemi s seboj Staha, va-
ma bo prijetnejše, ako bosta dva.«

Ko je odšel, je začela Marcelka peči
vest, da ni šel on sam namesto starej-

šega gospodarja, ki ga je sprejel kot
sina in ga sedaj pelje na pot romične
vere, toda opravičeval se je, da je da-
nes silno utrujen, sicer bo pa nadome-
stil gospodarja, kakor hitro se odpo-
čije.

Toda ni mislil na odpočitek, am-
pak kakor hitro se je umil in nekoliko
osušil, je šel takoj k družbi, da bi videl
Hanko.

Ljudje so vedeli, da je bil zadnji v
pohodu in so ga začeli izpraševati o
kozakih.

Najraje bi se jih bil iznebil z molča-
njem, ker se mu je mudilo k Hanki,
toda spomnil se je, da mora spoštovati
starejše ljudi in pripovedoval je temu
in onemu o preganjanju.

Kmete je to prevzelo, ženske so se
prestrašile in družba se je razdelila
na dva oddelka ter razpravljala o sve-
žih novicah.

Slednjič je zapazil Hanko in je šel
k nji po ovinkih, da je ne bi takoj izpo-
stavil ljudskim jezikom.

»Tudi jaz sem pri tebi, moja Ha-
nuš,« ji je zašepetal z zaljubljenim gla-
som.

»Saj sem te videla v gozdu.«

»Jaz pa tebe, zdaj pojdeva pa sku-
paj v Ležajsk, tja in nazaj,« je rekel z
radostnim obrazom.

»Če z družbo, pa z družbo, to se

razume,« je rekla s smehom, »a čudna
se mi zdi tvoja radost.«

»Radujem se, da bom s tabo in te
morem videti, kadar hočem in morem
nagovoriti . . . ker ti si mi dražja od
življenja in za tebe mi ni nič pretežke-
ga; povsod pojdem za tabo, kakor grem
sedaj v Ležajsk.«

Njen na smeh se držeči obraz je
postal resen in mlado šestnajstletno
dekletce je reklo z ostro resnobo:

»Ako greš k čudodelni podobi v
Ležajsk radi mene, strašno grešiš. Mi-
sliti moraš na našo sveto vero, na po-
koro, ker si tako dolgo služil Antikristu
in izkazoval čast v pravoslavni cerkvi,
a ti imaš v glavi zemeljske misli . . . o,
ti ne boš zveličan!«

»Saj mislim tudi na vse te reči, Ha-
nuš,« se je opravičeval odkritosrčno,
»vse imam v glavi in v srcu, a Malinov
me bo peljal k prvi sveti spovedi.«

»Malinov?« se je začudila.

»On sam, in naučil me bo skrivno-
sti naše svete vere . . . toda ti si mi prva
odprla oči na zmote mojega odpada,
strašno sem ti hvaležen in s celo dušo
gorim za tebe.«

»Rekel si, da te je učila mati,« je
spregovorila nekoliko zardela in vese-
la njegovih besed.

»Učila, to je res, toda šele tvoji
nauki so mi odprli oči.«

»Torej glej s temi nauki na res-
nice naše svete vere in pokori se za
svoje grehe,« ko je pa zagledala, da je
naredil žalosten in mračen obraz, je
dostavila bolj veselo: »Po spovedi bo-
va govorila, a zdaj me motiš v pobož-
nem premišljevanju.«

»Ah, ti moja Hanuš,« je zašepetal
radosno, »tebe je sama dobrot.«

»Slišim, da so kozaki na naši sle-
di,« je rekla čez trenutek, »ali je res?
Gotovo kaj več.«

»Bil je eden, ki je našel sled in
vzel na pomoč drugega, toda posrečilo
se jima ne bo.«

»Toda ako bi se . . . strašno se jih
bojim kozakov,« in pobledele je.

»Ne boj se, ne pridejo,« se je na-
smehnil.

»Celo noč ne zaprem očesa, kajti
vsak trenutek pridejo sem in začno
moriti.«

»Če ti pa pravim, da se ne boj, ket
jaz vem, da nobeden ne pride. Zdaj je
na straži Malinov, potem bom pa jaz
in Stah.«

»Kdaj pojdeš?«

»Kmalu.«

»Torej pojdi, bolj mirna bom, če
boš ti na straži.«

Vstal je, a ko je hotel oditi, je do-
stavila:

menljivi. Bodimo eno, da na ta način realiziramo ideale katol. slovensko-hrvatskega ljudstva. — Debate se udeleži bogoslovec Sparhakl, ki povdarja misel, da moramo biti ponosni na svoje katoliško prepričanje. — Debatirajo tudi tov. Jalen, Tavčar i. dr., nakar se sprejmejo per acclamationem sledeče resolucije:

1. Katoliški dijak mora predvsem skrbeti, da vzvišena načela, ki mu jih razodeva sveta vera kot zvezde-vodnice za življenje in delovanje, jasno spozna in je neomajno prepričan o njihovi resničnosti.

2. Zato je nujno potrebno, da se med dijaštvom povzdigne in vsestransko goji versko apologetični in filozofični študij. V ta namen naj posebno »Zora« prinaša v vsaki številki vsaj en članek take vsebine.

3. Katoliški dijak mora vedno in povsod odločno kazati v besedi in dejanju svoje prepričanje. Zaveda naj se vsak, da mora biti vse njegovo življenje in delovanje za verske nasprotnike najlepša apologija krščanskih načel.

4. Kot ud svete katoliške Cerkve se katoliški dijak vdano in brez one pogubne kritike uklanja vsem njenim določilom in naredbam, ker je prepričan, da si more le v teh mejah čista ohraniti katoliška načela.

5. Kot organizator svojega naroda hoče katoliški dijak delati z vsemi silami na to, da ljudstvo ohrani vero svojih dedov; zato naj bo vse politično, gospodarsko in socialno izobraževanje naroda skozinskoz prešinjeno s krščanskimi idejami.

Po sprejetih resolucijah ima besedo dr. Otokar Taubert, ki v Velehradu prinaša zborujočem dijaštvu pozdrave češke Marijanske dijaške kongregacije, profesorjev in katehetov ter apostolata sv. Cirila in Metoda. Povdarja, da bo ideja Cirilometodijska osrečila ne le Čehe, ampak vse Slovane. Hvali veliko število slovenskega katoliškega dijaštva in kliče: Na svidenje v Velehradu!

V imenu poljskega naroda pozdravlja dr. Kazimir Kotula, ki prinaša zborovanju blagoslov krakovskega knezoškofa. Z navdušenim pozdravom nastopi profesor dr. Zahradniček v imenu dijaštva in profesorjev v Kromerizu. Povdarja, da Čehi s tem vračajo obisk Slovincem. Poljak jurist Koneczny pozdravlja v imenu akademičnega društva »Polonije« v Krakovu in v imenu množice drugih korporacij v Krakovu.

Po teh bratskih pozdravih prične jurist Zvoček (»Zarja«) s svojim referatom »Delo za ljudsko izobrazbo«. V svojem referatu podaja te-le misli: Dijaštvo je velik in upoštevanja vreden faktor. Njegovo delovanje je kakor morje, raste in pada. Vsaka doba ima svoj značaj. Enoličnost ubija mladino. Razdelimo delo in dajmo vsakemu nekaj po zmoglostih, ker vsak človek ni za vsako delo. Liberalizem je ubil ideale v dijaštvu, radikalizem pa mu je prinesel fraze. Katoliška ideja je vzbudila naše dijaštvo in začelo se je z delom za ljudstvo. Zasluga gre možem, ki so o pravem času opozorili dijaštvo na to nalogo. Enostranost pri izobrazbi se maščuje. Poprimi za delo, ki te veseli in ki odgovarja tvojim zmoglostim.

Vse naše delo bodi prepojeno z ljubeznijo do ljudstva, potem bo rodilo najlepše sadove. Opozarja na delo v ljudskih knjižnicah. Skrbimo, da dobe naša izobraževalna društva dovolj poštene hrane, dobrega čtiva. Podpirajmo in širimo katoliško časopisje. Predavanja naj se sistematično uredi po naših družbi. Prirejajo naj se predavateljski tečaji. Predava naj se o literaturi, politični zgodovini, socialnem vprašanju in vzbujajo naj se med ljudstvom narodna zavest. Delavnih požitvalnih ljudi rabimo. Mladina pri tistem delu le prerada zaspi. Vsako predavanje tvori celoto zase. Za naše fante, ki odhajajo k vojakom, bo treba bolj skrbeti. Prirejajo naj se v ta namen posebni kurzi. Tudi dekliški organizaciji posvečaj dijak posebno skrb. Naše dijaštvo naj gre na delo z veliko vneto in naj nikdar ne pozabi devize: Z Bogom za narod!

Debate k drugemu referatu se udeležijo gg. dr. Zore, dr. Janežič, ki povdarja, naj se nauči naše preproste ljudi, kako je treba s pridom čitati časnike in knjige, dalje poda jurist Basaj način, kako naj se predava med ljudstvom. Dr. Kimovec obrazloži, kako veliko je storil katoliški shod z narodnimi nošami in s tem dvignil estetični čut našega ljudstva. Katoliško dijaštvo naj budi med ljudstvom ljubezen do starih narodnih običajev in do narodne noše. S tem se bo ohranila narodu njegova zavest, morala in katoliške navade. Debatirata še tov. Jenšterle in Sparhakl, nato omenja jurist Pero Popović potrebo hrvatsko-slovenskega zblizanja, ki naj se izvrši z izmenjavanjem knjig družbe sv. Mohorja in društva sv. Jeronima. Nato se soglasno sprejmejo te-le resolucije:

1. Katoliški dijak naj posveti svoje moči v prvi vrsti ljudskim knjižnicam, njih izpopolnitvi in naj vedno pazi na to, da so v teh knjige in časopisi, ki ne nasprotujejo katoliškim načelom in imajo res kaj umetniške in izobraževalne vrednosti. Odločno in neustrašeno pa naj pomaga dijak v boju proti umazani literaturi in slabemu časopisju.

2. Da se dvigne splošna izobrazba ljudstva, naj prireja dijaštvo poučne prav poljudne kurze, posebno v industrijskih krajih s posebnim ozirom na krajevne potrebe.

3. Da varuje kolikor mogoče čast in ugled našega naroda v tujini, naj dijaštvo med ljudstvom, posebno pri izseljencih podžiga narodno zavest in ponos in naj skuša v zvezi z duhovništvom po svojih močeh iztrebiti našega ljudstva grde navade, posebno pijančevanje, preklinjanje in pretepanje.

4. Ker odtuji vojaška služba našemu ljudstvu premnogo fantov, zato naj podpira ter prireja dijaštvo za fante odhajajoče v vojaške, vsaj tečaj, kjer naj dobe ti fantje potreben nauk za vojaška leta.

5. Dijaštvo bodi zvest sobojevnik v boju proti alkoholizmu na slovenski zemlji, posebno v obmejnih krajih.

Predsednik Basaj s tem zaključuje dopoldansko dijaško zborovanje, se zahvaljuje tov. referentom za krasno izdelane referate in prosi dijaštvo in goste, naj bi se tudi popoldanskega zborovanja ob 3. uri udeležili v tako sijajnem številu.

Popoldne nastopi kot prvi referent tov. Koblar (»Danica«) s temo »Katolicizem in literatura«.

Ta zanimivi referat nismo še prejeli v ekscerktu in ga še objavimo.

Nato nastopi referent tov. Zavadlal in razpravlja temo: »Nujnost narodno-obrambnega dela«. Od vprašanja narodno-obrambnega dela odvisi naša gospodarska samostojnost in gospodarski napredek. Naše narodno-obrambno delo je še mlado. Da bi dali »Slovenski Straži« tak ustroj, kakor bi bilo potrebno, v to nam je manjkalo denarja. Smo v začetku. Prvi pogoj za vršitev tega dela je vzorno vodstvo pisarne. Čehi naj nam bodo v tem oziru vzor. Nespretnost lahko več škoduje kot pomanjkanje gmočnih sredstev. Češki narodni svet nam daje lep vzgled. V njem so združeni zastopniki vseh strank in vseh stanov. Tako bi bilo mogoče tudi pri nas na Slovenskem. Skrb za občinske volitve v obmejnih krajih naj bi bila prva skrb naše »Slovenske Straže«. Za obmejne kraje bi bilo dobro tudi pri nas vzdrževati mal list, ki bi nas natančno informiral o razmerah v krajih naše narodne meje. Pri dnevniki naj bi bil stalen referent o narodno-obrambenem delu, ki naj bi stal v ozki zvezi s »Slovensko Stražo« in Narodnim svetom, ki naj bi se ustvaril po češkem receptu. Potovanje po obmejnih krajih naj bi imelo namen, preiskati število Slovincov po teh krajih, proučavati njihove razmere itd. Konstituirali naj bi se po naših družbi za to svrhu klubi in »Slovenska Straža« naj bi jim pri tem šla na roko. Poživilo naj se predavanja o naši narodni zavesti. »Narodno-obrambni vestnik« naj bi izhajal tudi kot priloga naših tednikov. Če ne bomo imeli moči, za-
brani napad naših nasprotnikov, ne bomo mogli napredovati. Številke govore žalostno, posebno žalostno pri zadnjem ljudskem štetju na Koroškem. Uspehov napram Nemcem se ne moremo veseliti. Nova železniška proga nam je prinesla novih nemških moči na popolnoma slovenska tla. Odporna sila našega naroda je velika. Vse naše delo ne bo morda padlo, ampak obrambno. Katoliška načela ne zahtevajo od nas, da jim žrtvujemo svojo narodno zavest, ampak jo le pospešujejo in gojijo.

K debati se oglasi jurist Jež in v imenu »Slovenske Straže« izreka tovarišu referentu iskreno zahvalo. Dobro je, da se je našel človek, ki je našemu dijaštvu podal toliko misli in se poglobil v narodno-obrambno delo. »Slovenska Straža« je pripravljena vse storiti in žrtvovati, da bi se tovariši akademiki poprijeli dela za narodno obrambo. Ustvaritev narodnega sveta pri nas ni mogoča. Na to se je že večkrat mislilo, pri nas je za to volje gotovo dovolj, a je težko upati tega od nasprotnikov. Pri listu »Vestniku« manjka sodelavcev. Odslej bo izhajal ilustriran. Za časopisje izda »Slovenska Straža« vsako leto nekaj tisoč kron, ravnotako za obmejne knjižnice.

Debatirata še tov. Zavadlal in Basaj. Kurat Ljubša omenja, da se je na Štajerskem ustanovil Narodni svet, ki pa še ni prišel do svoje prve seje. Pri potovanju je gledati tudi na to, da se resnica poroča in ne verjame vsakomur čenčam. Zavadlal je stavil resolucije. Dular razvija misel narodnega sveta in njen pomen. Sparhakl poudarja, da moremo na Koroškem zmagati le z moralno močjo, nikakor pa — vsaj za enkrat ne — z gospodarsko, ker se tu ne moremo meriti z nemškim kapitalom. Ako ne rešimo koroškega ljudstva alkoholizma, je za nas izgubljeno. Na Koroškem primanjkuje slovenske duhovščine, ki je gotovo največjega pomena za narodno-obrambno delo. Abiturienti, ki se odločijo za semenišče, naj gredo v Celovec, da svoje sile razvijejo za naše ljudstvo na meji. Dokler ima Koroška še toliko zavednih ljudi, toliko časa za nas Koroška še ni izgubljena.

Po živahni debati se sprejmejo soglasno sledeče resolucije:

I. »Slovenska Straža« naj nastavi v svoji pisarni stalno in izvežbano osobje. V to svrhu naj razpiše podporo za tistega akademika v Pragi, ki bi se sam nastanil nekaj časa v pisarnah čeških obrambnih društev in bi potem svojo prakso uveljavil v pisarni »Slovenske Straže« ob počitnicah.

II. Stroga omejitev izdatkov »Slovenske Straže« le v izključno narodno-obrambne namene v ožjem smislu.

III. Ustanovitev »Narodnega sveta« iz vrst državnih in deželnih poslancev, iz zastopnikov naše žurnalistike, naših obrambnih društev itd.

IV. Redno izdajanje »Narodno-obrambnega vestnika« v manjšem formatu, ki naj bi bil glasilo naših manjšin.

V. Izvede naj se kataster vseh obmejnih vasi, predvsem v svrhu občinskih volitev, da bomo imeli pregled ogroženih krajev, njih nazadovanje in napredek.

VI. Pozivlja se vse slovensko politično časopisje, da posveča več pozornosti narodno važnim dogodkom in da vpliva s svojimi članki v večji meri na narodno vzgojo svojih čitateljev; pri dnevniki naj bo določen v to svrhu stalen referent.

V stavljenih predlogih naj najde »Slovenska Straža« opore in delavcev v vrstah katoliško-narodnih akademikov, v to svrhu predlagam:

1. Pozivlja se slovensko katoliško dijaštvo, da se v večjem številu odzove vabilu v Prago, da se seznani tam teoretično z manjšinjskim delom.

2. Uredništvo »Narodno-obrambnega Vestnika« naj sprejme dijaštvo. V to svrhu naj se ustanove pri naših akademičnih društvi stalni obrambni klubi, ki naj predvsem skrbijo: a) da so naročeni na vse naše in sovražne manjšinske liste; b) da tvori del naših akademičnih knjižnic manjšinjska literatura.

3. »Slovenska Straža« naj razpiše podpore za potovanje po obmejnih krajih tistim članom klubov, ki pokažejo agilnost in zmisel za narodno-obrambno delo in ki se zavežejo, da svoje podatke in izkušnje objavijo v »Obrambnem Vestniku«.

4. Dijaštvo naj skrbi, da se zmisel za narodno-obrambno delo razširi tudi med ljudstvom, v to svrhu predlagam: a) podružnice S. D. Z. oživite zopet za-

»Toda pazi Marcel, da te ne ubijejo.«

»Iii, jaz si znam pomagati.«

Staha je našel na dogovorjenem prostoru in oba sta šla hitro k porušeni vrbi.

Malinovega sta našla, da se je opiral na drevo, a obraz je imel utrujen.

»Ste kaj slišali, ate?«

»Razen ptičev, nič... gotovo sta izgubila sled in se vrnila, toda stražiti je treba.«

»Dobro, ate, toda vi ste utrujeni!«

»Spanje me premaguje, ker sem se izmučil.«

»Pojdite, ate, bova midva dalje stražila.«

»Poslal bom Dobka, da vaju bo nadomestil do večera,« je rekel pred odhodom.

Stah in Marček sta govorila nekaj časa med sabo, ko je pa oba začel premagovati spanec, je rekel Marcel:

»Naslani se na drevo Stah in zaspaj, jaz pojdem pa dalje in bom stražil.«

»Ostani, prijetneje je, če sva dva.«

»Pojdem samo na oni-le ovinek in bom stal pod ono-le široko vrbo... vidiš.«

»Pa vendar.«

In Marček je šel, premišljuje zdej o Hanki, zdej o Ležajsku, zdej o spovedi. Obstal je pod široko vrbo in pogledal na sonce, ki se je nagibalo k zatonu. Spoznal je, da mora biti med četrto in peto uro.

Medtem je zaslišal nekje v daljavi meko nenavadno šumenje in lomljenje suhih vej.

Poslušal je, toda povsod naokrog je bila tišina, katero je motilo samo kričanje čapelj, klepetanje rac in vodnih kur.

Zaslišal je pljuskanje vode, toda nekako drugačno, kakor ako se spušča v vodo raca ali divja gos.

Ta dva šuma sta poostirila njegova čutila in ga vspodbudila k nemirni radovednosti, kaj, če sta to ona kozaka?

Sklenil se je prepričati.

Previdno je lezel počasi naprej.

Oddaljil se je kakšnih sto korakov od svoje stare vrbe, kar mu je prišlo na uho hlapanje po vodi.

Obstal je, potegnil narazen veje loze, a ker je imel še sveže v spominu mesto prehoda, je pogledal proti dotični strani.

Kakšnih dvesto korakov daleč je stal naslonjen na pokvečeno jelšo človek v srajci, ves črn od blata in s hrbotom obrnjen k Marcelku; dajal je nekemu znamenja.

Bezuh, on je bil namreč dotični človek, ki je z lovsko strastjo sledil ubegle romarje, je klical za sabo tovariša Balika. On pa menda ni maral iti dalje, kajti Bezuh mu je nepotrpežljivo zaklical po rusko:

»Pridi sem!«

»Ne, utrujen sem.«

»Grem naprej, pazi na sledi.«

»Dobro.«

Marček se je ozrl okrog, kje bi našel pripraven prostor za obrambo in boj, kajti sklenil je, da raje sam pogine, kakor da bi pustil kozaka dalje.

»Njih je dvoje, naju dvoje, si bova že pomagla,« je zašepetal, vračaje se k košati vrbi, kjer se mu je zdel pripraven prostor, kajti obdana je bila z globokimi močvarami, a prihod je bil težaven za nevarnega človeka.

Hrbet je imel zavarovan z visoko lozo in hitro je stekel na dotično mesto.

Pogledal je na Staha, ki je spal. Spomnil se je znaka v gozdu in zakukal. Stah je skočil na ravni nogi, a Marček skrit pred kozakom za drevesom, mu je z miganjem sporočil o prihodu sovražnika; Stah ga je razumel in se skril za svojo vrbo.

Pričelo se je mrzlično pričakovanje, zlasti Marček, ki je videl preganjalca in spoznal nevarnost, se je pripravljaval na smrten boj.

V spomin so mu stopile vse krivice, katere je pretrpel radi kozakov. Onesrečili so njegovo mater, s palicami topli babico, v ječo odpeljali deda in radi njih so ljudje zaničevali mater in njega.

Koliko je pretrpel zaničevanja, zasmevanja, raznovrstnih priimkov od svojih tovarišev, kako so se ga vsi izogibali...

In v pravoslavno cerkev je moral hoditi radi njih in Hanko je silil popk spovedi, a zdej trpi radi njih cela družba pobožnih romarjev.

Vse lastne in druge krivice, kar jih je on pomnil in kar so mu jih drugi pripovedovali, stopile so mu sedaj pred oči v bujnih slikah.

Tresel se je sovraštva, morila ga je žeja po maščevanju.

Oči so se mu bliščale kot volku, a obraz mu je postal mračen in grozeč, krčevito je stiskal dlani, iztezal roki in nogi in se pripravljaval kot tiger na skok.

Kolikor bolj se je bližal Bezuh toliko bolj se ga je polasčevala srditost, žeja maščevanja in krvi.

Kozak ni slutil in ni pričakoval sovražnika ter je šel mirno preiskovaje skrbno vsako sled. Odtiski stopinj, katere opazi samo izurjen lovec, vejica, na kateri je bilo odtrgano listje, mehurček in potlačeno rastlinje, jamice na kopicah, taka znamenja so ga peljala po pravi sledi.

Nekaj korakov pred vrbo mu je izpodrknila noga, padel je v blato in se izkopal s težavo.

Marček se je hotel poslužiti tega trenutka in skočiti na preganjalca, toda preračunal je, da bi zamogel kozak zaklicati tovarišu, a njega samega bi zamogel zagrabit in boj bi lahko trajal tako dolgo, da bi došla pomoč.

Dasiravno je bil Marček slabejši in nižji od kozaka, je začutil, da ima vsled divjega sovraštva podvojene sile, želel je tega boja in bil je prepričan, da premaga nasprotnika

(Dalje.)

nimanje za dijaška predavanja v naših izobraževalnih društvih o našem narodnem življenju; b) podružnice S. D. Z. naj smatrajo za svojo prvo dolžnost, ustanoviti podružnice »Slovenske Straže«, oziroma skrbeti vsaka v svojem ozemlju, da ne zaniknejo; c) oživi naj se ustanavljanje obmejnih knjižnic in k zbiranju knjig naj se pritegnejo predvsem srednješolci.

5. V svrhu popularizacije naše obrambne družbe in pridobitve novih dohodkov naj prirede podružnice S. D. Z. letno v svojem okrožju med izobraževalnimi društvi splošen cvetlični dan v zvezi s primernimi slavnostmi (govori in zabavami).

Predsednik B a s a j želi, da bi navzoči odnesli z zborovanja najlepše vtise in se z idejami, o katerih se je razpravljalo, podali na novo delo med ljudstvo. Vsakdo naj ima zavest dolžnosti, da je in on član organizacije, da mora zato izpolnovati njene naloge in delati z ljubeznijo za svoj narod. Po teh sklepnih predsednikovih besedah zaključil zborovanje in se vsem zahvaljuje za vztrajnost, s katero so prisostvovali čeli dan dijaškemu zborovanju.

Komerz katoliške slovanske mladine.

Komerz, katerega je v soboto zvečer pripravila gostom mladina, se je izvršil nadvse sijajno. Dvorana »Uniona« je bila velikokrat premajhna, da bi sprejela tisočere množice. Večer je otvoril predsednik »Danice«, akademik Kobler: Pozdrav mladine veljaj mladosti domovine, ki je zvalila skupaj vse, kar ima. Še več, povabila je tudi vse svoje rodne slovanske brate. Zbrano slovanstvo naj se prerodi v teh dneh dela.

Predsednik večera je bil predsednik »Zveze Orlov«, dr. Lovro Pogačnik, za podpredsednike načelnik moravskega Orla Prikril, zagrebški odvetnik dr. Markulin, predsednik mladinske zveze na Dunaju Beneš in akademik Kobler. Večer so počastili s svojim posetom nadškof koadjutor zagrebški dr. Bauer, biskup Šarič iz Sarajeva, biskup Gjirovoje iz Splita, tržaški škof dr. Karlin, ljubljanski škof dr. Jeglič in krški vladika dr. Anton Mahnič, kateri so bili pri pozdravu predsednika burno aklamirani. Posebno pri pozdravu, ki je veljal dr. Mahniču, so minute trajajoči živio-klici dokazovali, kako se vsak zaveda, kaj je dr. Mahnič Jugoslovanom. Od državnih in deželnih poslancev so se udeležili večera deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, deželni odborniki dr. Lampe, dr. Pegan in dr. Zajc, češka poslanca Navratil in Jilek, dr. Jankovič, dr. Benkovič, Brenčič, prof. Jarc, Gostinčar, dr. Korošec, dr. Verstovšek in hrvatski poslanec dr. Milobar. Prisrčno so bili pozdravljeni knez Hugo Windischgrätz s soprogo, poljski knez Sapieha iz Krakova in znani podpornik orlovske misli graščak Gutmanstall. Prvič smo ta večer pozdravili češke Orle, poljske Sokole, poljske sokolske strelce in Skoute. Predsednik pozdravlja imenoma še Domačojce iz Zagreba, hrvaško učiteljsko in pevsko društvo »Podgorac«. Prisrčno je predsednik pozdravil vse organizacije kar skupno, in končal z besedami: Vse verne Slovane družijo krščanska misel. V zavesti, da le tisti, ki so pravi katoličani, so obenem dobri državljani in morejo biti dobri narodnjaki, bodite prisrčno pozdravljeni.

Med ostalimi odličnimi osebami smo opazili od Poljakov še ekselencio Smiernova, od Hrvatov dr. Deželiča, znanega hrvatskega pisatelja vladnega nadsvetnika Zajningerja, vseučilišnega profesorja Baraca, monsignora Borkovića in Korenića, kanonike Premuža, Strahinsčaka, Voljakovića, dr. Vrančića za društvo »Rodoljub«, dr. Rittiga, dr. Simraka in Dočkana.

Zastopnike čeških mest meščana Pavla iz Huina, obč. svetnika Urbana iz Kromeriza, podžupana dr. Orenskega iz Ogr. Broda in urednike »Dana« in »Našince«.

V imenu episkopata pozdravlja nadškof koadjutor dr. Bauer. Veseli ga, da se zborovanje vrši v času, ko je na Slovenskem zmagala med mladino krščanska misel. Kakor bolj prodira ta misel v mlada srca, toliko bolj gledamo s polnim zaupanjem v bodočnost. V imenu episkopata želi obilo blagoslova in uspehov za naše ljudstvo.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič pozdravlja v imenu dežele Kranjske, v imenu katoliškega deželnega odbora in katoliške hrvatsko-slovenske državnozbornske delegacije. Uverjeni bodite, da je naše ljudstvo katoliško in ostanet tudi, zato bje na tem shodu srce hrvatsko-slovenskega ljudstva. — Cela dežela bo v radosti praznovala jutrajšnji dan. Bodite pozdravljeni v imenu cele dežele! Bratska srca so vas privela, bratska srca sprejemajo mile brate hrvaške, češke in poljske. Bratje smo po rodu in krvi, pa tudi po Kristusu. Na ta praznik

katoliškega slovanstva se bo sklenila med nami trdna, nerazrušljiva vez, katero bo Bog blagoslovil v čast in blagor vsega slovanstva.

Za češke Orle je pozdravil Jožef Hervert iz Prage, poudarjajoč, da jih je ravno razcvet orlovske misli na Slovenskem privabil na Slovensko. Na Češkem so težke razmere, a bojevali bomo boj neustrašeno do zmage.

V imenu Poljakov je pozdravil gospod Anton Struzynski iz Krakova. Iz vseh krajev Poljske so prišli zastopniki celega katoliškega naroda na to veliko zborovanje, želeči, da bi to bila manifestacija cele družine slovanske. Zastava Kristusova zmaguje, v Kristusu bomo dobili vedno moči za preporod vsega slovanstva. Iskreno želimo, da kakor složno zborujemo danes, da pride kmalu med Slovane sloga v vseh ozirih.

V imenu Hrvatov pozdravlja odvetnik dr. Markulin. Sprejem je presegal vse pričakovanje. Hrvatje dobro vemo, da nismo prišli samo med brate, ampak da smo tukaj doma. Slovenci se morda niti ne zavedajo, kako zaslužno so storili Hrvatoma, da so jim omogočili imeti prvi hrvatski katoliški shod, na katerega čakajo doma že 13 let, v Ljubljani. Hrvatsko ljudstvo ohrani zato Slovincem večno hvaležnost.

Posebno je vradostil s svojim pozdravom naš brat Vincenc Tuhtar iz Westfalske v imenu Slovincov v Nemčiji. Doma ni kruha, morali smo v svet. Ni nam dobro v tujini, a vsi hočemo zvesti ostati veri in rodu in visoko držati svojo narodnost. Slovenci, Poljaki, Čehi in Rusini se čutimo eno in po naročilu vseh teh bratov vam prinašam svoj pozdrav.

Po pozdravu gosp. Sedlačka za češko kat. soc. delavsko zvezo je zaigrala godba češko orlovske himne, nakar je kar prevzel vse navzoče krasen prizor. V sredi med dvema tovariščama v krasnih narodnih nošah je v imenu Poljakov in posebno poljskega ženstva pozdravila gospica Zofija Kawala iz Krakova. Vernost, delo in ljubezen vladaj med Slovani.

Slovenska Filharmonija je igrala med pozdravi vse slovanske himne, katere je občinstvo spremljalo z lepim petjem. Nato so se vrstili pozdravi zastopnika češkega mesta Kromeriza, obč. svetnika Urbana, podžupana dr. Prevskega iz Ogrskega Gradišča, češkega akademika Rajskega, tajnika avstrijske zveze katoliške mladine na Dunaju, Beneša, Bedriha Bezjaka za 30.000 češko-slov. delavcev, Srečko Hoblika za moravsko šlezko venstovsko mladino in Mihaela Djuban galskega kršč.-soc. delavstva, Dolanski za cirilmetodjsko zvezo in moravskega orla, ki je poudarjal, da nas Slovanov ne bo spopjela politika, ampak vera. Iskreno želi, da se češko-slovenskemu Orlu v kratkem pridruži še hrvaški in poljski Sokol, da bo naša družina eno.

V imenu hrvatskih seljakov se je spominjal seljak Ivo Banek jedinstva hrvatskih in slovenskih dedov v njihovem stoletnem trpljenju in boju za krst častni in slobodo zlato. In svojim dedom ostanemo zvesti.

Predsednik dr. Pogačnik s pozdravom, želeč obilega uspeha zborovanjem, zaključil komerz, nakar se je ob sviranju in petju razvila domača zabava.

Nedeljska manifestacija.

Sprejemi.

Ljubljana pa je te dni po svoji veliki večini pokazala, da je gostoljubno mesto in da zna počastiti goste, kajti skoro vse mesto je bilo v zastavah in prazničnem razpoloženju.

Sprejemi gostov so bili nekaj veličastnega, izbruh prekipevaločih čustev. Popoldne so se pripeljali Dalmatinci. Pozdravil jih je državni posl. Povše, zahvaljeval se je č. g. St. Banič iz Splugeta. Nato je došel poseben vlak s Čehi. Silna množica jih je pozdravila. V imenu Orlov in pripravljalega odbora je Čeha pozdravil dr. L. Pogačnik, odgovarjal je g. Sedlaček iz Brna. Gospe in gospodične so goste obsule s cvetjem. Aranžiral se je po Dunajski cesti impozanten sprevod v mesto. Zvečer je došel poseben vlak iz Zagreba. Ko je goste pozdravil predsednik pripravljalega odbora dr. Gruđen, je veličanska množica obkolila goste, prepevala hrvaške in slovenske pesmi in jim do »Uniona« skozi Kolodvorske ulice napravila špalir. Vse je klicalo bratom, — bil je sprejem, kakršnega še nismo videli v sicer mrzli Ljubljani. Ravnotako so bili sprejeti Poljaki in bratje iz Nemčije. Pripravljali odbor in reditelji so bili celo noč na nogah. Vlak je prihajal za vlakom — 15 posebnih vlakov. Vse to pa se je izvršilo v najlepšem redu.

Sprejem Čehov na Jesenicah je bil veličasten. Jesenice so bile v zastavah. Govoril je Orel Krivec, odzdravljaj je češki starosta. Čehi so dobili vsi šopke planink.

Slavnostni sprevod.

Ob 7. uri zjutraj so se zbirali udeleženci na raznih središčih in se je nato na znamenje fanfaristov raz streho katoliške tiskarne sprevod velikanskih množic začel razvrščati. Množice v narodnih nošah so šle poljubno, ostali po šest v vrsti.

Sprevod se je pomikal po Kopitarjevi ulici, jubilejnomu mostu. Resljevi cesti, po cesti mimo južnega kolodvora, Dunajski cesti, v Selenburgovi ulici na Kongresni trg.

Slavnostni sprevod so otvorili štirje čvrsti slovenski Ziljani iz probujajočega se slovenskega Korotana. Jahali so brez sedel, kakor pribiti na konjih s slovensko trobojnico na čelu. Njim so se pridružili stasiti konjeniki z Viča. Sledila jim je vrsta belokranjskih fanfaristov, ki je svirala narodne melodije.

Za njimi so korakali deželni odborniki kranjski, državni in deželni poslanci, župani, občinski svetovalci, impozantno število!

Sledile so deputacije 6 slovenskih društev iz Nemčije, in sicer iz Hamborna, Gladbecka, Geisenkirchua, Meerbecka, Hochheide in Osterfelda v rudarskih nošah, zastavonoše s sabljami.

Za njimi deputacija Poljakov, okoli 100 oseb z zastavami. Občno pozornost so zbudile Poljakinje v svojih krasnih nošah, Poljaki v svojih slahčiških uniformah. Skautje, kmetje in delavci ter zastopnik boyskautov.

Poljska skupina je bila sprejeta s tisto ljubeznijo in živim zanimanjem, ki je slovansko katoliško ljudstvo odnekaj kaže za ta plemeniti narod.

Potem so sledile češke deputacije, izredno slikovito so učinkovale pestre hanaške nošnje.

Slede Hrvati, nad 1000, možje, mladeniči in žene v narodni noši, osobito lep pogled nujna dolga vrsta hrvatskega duhovništva, ki poje »Lepo našo domovino«, hrvatski dijaki in akademiki, več sto.

Potem dolga vrsta Dalmatincev.

Ljubek vtisek je napravljala nato, skupina deklic v kranjskih narodnih nošah, nalašč za to priliko oživljenih; oko se ni moglo nagledati lega izvanrednega prizora. Kako samozvestno in ponosno so stopale! In nihče izmed teh malih ni ves čas omagal!

Za njimi koraka mladi slovenski orlovski naraščaj.

Koroški Slovenci! Okoli 1200 jih je viditi vse različne vrste koroških narodnih noš, osobito pa učinkujejo postavne Ziljanke; vsi vihte v rokah slovanske trobojnice.

Za njimi dolga vrsta naših akademskih starešin in akademikov.

Slede češki Orli in češke Orlice, okoli 300, potem hrvatski katoliški Sokol iz Dobrinja, za temi pa naši slovenski Orli. Bila jih je nepregledna vrsta, najmanj 2000, vmes orlovske godbe, ni jih konca.

Sedaj pa kranjske narodne noše! Skupina, tako krasna, da očara vsakega; možje in fantje, žene in dekleta, nepregledna množica, gotovo okoli 2500, skupina se s skupino pestro menjava, eleganten aranžma napravljaja nepozabljiv vtis.

Potem Belokranjci in Belokranjce.

Slede Primorci in Primorke, osobito veliko skupino tvori Trst in okolica, njihove narodne noše so v svoji preprosti lepoti predmet največje pozornosti.

Potem korakajo naše »Bogomile«, ki jih skoro ni mogoče prešteti.

Za temi pevke in pevci pod zastavo »Ljubljane«.

Za njimi korakajo odborniki in uradniki ljubljanskih gospodarskih zavodov. Mnogo jih je — marsikoga ni.

Velika je skupina slovenskih katoliških učiteljev in učiteljic; s ponosom se obrača nanje oko vsakega gledalca.

Slede rokodelska društva, zastopstva Krščansko socialne zveze iz vseh slovenskih dežel, Jugoslovanske strokovne zveze, rudarjev, Prometne zveze itd.

Za njimi korakajo tisoči in tisoči naših moških Marijinih družb.

Povsod vmes pa godbe — 12 — svirajoče narodne koračnice.

V vsej tej nepregledni množici, ki je štelata gotovo mnogo nad 20.000 oseb, je vladal najuzornejši red, vtisk tako vsake skupine zase kakor celote je bil impozanten, navdušenje in radost je dala vsemu življenje in ko so vsi defilirali pred tribuno cerkvenih knezov in svetnih honoracijarov, so zaorili iz vseh skupin živio-klici, zastavice so krožile po zraku, mahal se je z robci, naša brhka dekleta, gorenjski možje, gosti iz tujine, od otročičev do starcev,

vsii so pripomogli k tej nepozabni sliki. Red je bil vzoren.

Godb, ki so v sprevodu svirale, je bilo 12, zastav 141.

Red so vzdrževali poleg državne policije, ki je tu izvrstno poslovala, ognjegasci iz bližnje okolice.

Na Kongresnem Irqu.

Kakor je bila včeraj vsa Ljubljana z malimi izjemami praznično odeta, tako tudi Kongresni trg, pred vsem deželni dvorec in fasada nunske cerkve, ki že sama na sebi tako mogočno učinkuje. Od okna do okna so se vile girlande, v sredi fasade velika podoba Immaculate, oltar na prostem pred portalom in stopnišče z največjim okusom okrašena, odsprejaj dva bela obeliska s cesarsko in deželno zastavo.

Med honoracijari, ki so bili tu nameščeni, je bilo predvsem opaziti:

Od cerkvenih dostojanstvenikov:

Nadškof - koadjutor dr. Bauer iz Zagreba, metropolit goriški dr. Sedej, knezškof dr. Jeglič iz Ljubljane, dr. Mihael Napotnik lavantinski, Garič iz Banjaluke, Gjirovoje iz Splita, dr. Kaltner, krški, dr. Karlin iz Trsta, dr. Krpac iz Djakova, dr. Mahnič iz Krka, dr. Marčelič iz Dubrovnika, Fra Misič iz Mostara, dr. Šarič iz Sarajeva, generalni vikar Baron iz Zagreba, prelat Kacziński iz Varšave, mnogo stolnih kanonikov in v obče visokih cerkvenih funkcionarjev iz vseh jugoslovanskih dežel, redovniki, med njimi opat stiški, Wiedmann, nemški viteški red in drugi.

Od aristokracije:

Knez Hugo Windischgrätz in soproga, knez Ladislav Sapieha, princesa Aleksandrina Wideschgrätz, grofica Olga Mocenigo, vidiz Gutmanstall.

Od deželne vlade:

Deželni predsednik eks. baron Schwarz, grof Chorinski, svetnik Kresse, grof Kunigl, vitez Laschen.

Od garnizije:

Divizionar fml. Kusmanek, polkovnik Weber in Marjanovič, postajni komandant major Putti, vojaški kurat Maračič.

Od avtonomne uprave:

Deželni glavar dr. Šusteršič, zbornični podpredsednik vitez Pogačnik, namestnik deželnega glavarja na štajerskem dr. Jankovič.

Od koroških Slovincov: dr. Brejce.

Bila je navzoča tudi druga poljska gospoda v svojih nacionalnih odelih, mnogo Poljakov iz Varšave in kraj barona Gutmanstala se je opazil eks. Smirnov, ruski poslanik v Kairu, ki si je prišel veliko slavlje ogledat.

Pregled izpred oltarja na natlačen polni trg je bil najveličastnejši celega prizora. Nad množico sinje, jasno, v vsej solnčni svetlobi žareče nebo, odzadaj grad, izmed mase štrle v zrak neštete zastave, godbe igrajo, ovacija sledi ovaciji, tribuna honoracijarov pa nujna tudi čudovito pestro sliko, ki je tvorijo v lepi mnogoličnosti ornatih cerkvenih knezov, prelatov, redovne duhovščine, častništva, gospode v prazničnem in v nacionalnem odelu.

To ni bil shod, ni bila manifestacija, to je bil — triumf!

Svela maša in vdanostne izjave.

Svelo mašo jebral nadškof-koadjutor zagrebški dr. Bauer. K maši je svirala godba »Slovenske Filharmonije«. Po sveti maši je knezoškof ljubljanski dr. Jeglič prebral

Posvetitev Brezmadežni.

Bil je ginljiv trenutek, ko je množica za škofom počasi govorila formulo, s katero se je slovenski, hrvatski, poljski in češki katoliški narod posvetil Immaculati. Takih prizorov je zgodovina le malo videla.

Udanostna izjava Sv. Očetu.

Nato prebere predsednik pripravljalnega odbora dr. Gruđen med viharinimi aklamacijami sledečo udanostno depešo Sv. Očetu:

Slovenci in Hrvati, zbrani na katoliškem shodu v Ljubljani, nad 20 tisoč mož in mladeničev, da proslave jubilejni spomin slavne zmage Konstantina Velikega nad poganstvom ter se navduše za enake boje zoper nove sovražnike Cerkve in krščanstva, izražajo Vaši Svetosti čuvstva verne vdanosti in ljubezni, proseč Boga, da ohrani še dolgo svoji Cerkvi Pija X., nepremagljivega vodnika v bojih zoper zmote naše dobe.

Našemu cesarju.

Nepozabni trenutek v svoji svečanosti je bil, ko je dr. Gruđen predlagal vdanostno izjavo Nj. Vel. cesarju:

Njegovemu c. in kr. Apostolskemu Veličanstvu Ischl. Dvajset tisoč Slovincov in Hrvatov, zvestih podložnikov

Vašega Veličanstva, zbranih na katoliškem shodu v Ljubljani, da proslavi spomin prvega krščanskega vladarja Konstantina, obnavlja ob tem slovesnem trenutku svojemu apostolskemu vladarju prisego neomajne zvestobe in vdanosti, proseč z nebes za njegovo osebo vso srečo in blagoslov.

»Živio«-klici so spremljali skoro besedo za besedo, vihar aplavza in radostnega vzklikanja je pretresal trg in odmeval daleč po vsem mestu, godbe so intonirale cesarsko pesem, z gradu so začeli pokati topovi!

Ta prizor se je ponovil, ko se je predlagala depeša

prestolonasledniku:

Njegovi c. in kr. Visokosti, nadvojvodu Franc Ferdinandu, Ischl.

Dvajset tisoč katoličanov slovensko-hrvatskega naroda, ki ga je božja previdnost postavila na južni brenik habsburške države, poklanja vaši cesarski in kraljevi visokosti čustva neomejenega spoštovanja in vdanosti.

Neizbrisno se bo vsakemu udeležencu ta dogodek v svoji močestnosti vtisnil za celo življenje. Množica je po teh vdanostnih izjavah, prikipeh iz dna src, intonirala Marijine pesmi.

Slavnostno zborovanje.

Sprevod se je potem v najlepšem redu pomikal proti slavnostnemu prostoru na dvorišču domobranske vojašnice. Tudi to je bil triumfalen sprevod, ki je kipelo iz njega navdušenje, ne porojeno iz hipnega razpoloženja, ampak temelječe na trajni, vekoviti podlagi. Pred tem triumfom je vse drugo izginjalo.

Dvorišče domobranske vojašnice je bilo zelo lepo okrašeno, od okna do okna notranjih treh front so se vili vencji, govorniška tribuna, ki je imela prostora za sila oseb, s podobo cesarjevo in papeževo, tudi vsa okna polna gledalcev.

Na predsedniški tribuni so se opazili poleg že imenovanih honoracijorov še: knez Ernst Windischgraetz z grofice Paar, vsi državni in deželni poslanci S. L. S., hrvatska poslanca Hrvvoj in Milobar, deželna poslanca Navratil, Gilek in Kuti, osobito pozornost je vzbujal iz Kitajske na katoliški shod došli misionar O. Veselko Kovač v mandarinški obleki, veliko je bilo poleg civilnih dostojanstvenikov visokega klera, prelato, opatov i. dr.

Ko se silna množica zbere, zastave porazvrste, pozdravi kanonik dr. Gruden navzoče sledeče:

Pozdrav.

V veliko čast in radost mi je, da smem v imenu pripravljalnega odbora otvoriti slovensko-hrvatski katoliški shod.

Prvo, kar mi v tem trenutku srce veli, je z a h v a l a, zahvala vsem odličnim dostojanstvenikom, ki poveljujejo s svojo navzočnostjo našo slavnost, zahvala vsem milim bratom in sestram, ki ste se odzvali našemu povabilu in prišli v tolikem številu, da tako veličastnega shoda še ni videla bela Ljubljana v svoji sredi.

In tej zahvali se pridružuje pozdrav, pozdrav vsem članom prejšnjih katoliških shodov, ki niste novinci na današnjem sestanku, temveč naši zvesti sobojevniki, odkar je prvi slovenski katoliški shod razvil zmago-slavni prapor svetega križa, pozdrav pred vsem pa tudi onim, ki ste danes prvič v naši sredi, ki ste prihiteli k nam iz troedine kraljevine Hrvatske, iz Banovine, Dalmacije in Bosne, ki ste se nam pridružili kot sodružniki in sobojevniki pri krščanskem prepodu našega slovenskega in hrvatskega katoliškega naroda. S tem ste dali našemu shodu pomen, ki sega daleč preko Kolpe in Sotle, s tem izpričujete, da hočete načela in navodila tega katoliškega shoda postaviti kot program svojemu delovanju pri vseh Jugoslovanih, kar jih je združenih pod habsburškim orlom.

Današnji katoliški shod je v Ljubljani že četrta prireditve te vrste. — Prvi katoliški shod leta 1892. je zanimal oženj verskega navdušenja in katoliške zavednosti v naši domovini, visoko dvignil zastavo sv. križa in prvič združil katoliške Slovence k veličastni verski manifestaciji. Ideje, ki jih je podal ta shod, so globoko segle v javno življenje, je prešle in prenovile in mu dale pravo smer. Ko je bil s tem shodom položen temelj našemu delu, je mogel drugi kat. shod, ki se je vršil ob začetku 20. stoletja, razviti že obširen socialni program za vsa vprašanja, ki zadevajo versko življenje, narodno gospodarstvo in krščansko prosveto. In ta program, ki se je večidel že izvršil, je sprejelo slovensko ljudstvo v ogromni večini za vodilo svojemu

delovanju. Zato se je mogel tretji katoliški shod leta 1906. vršiti v znamenju koncentracije, združevanja vseh katoliških Slovencev in zbrati okoli sebe mnogobrojne trume (7500 udeležencev), ki so s svojo navzočnostjo izpričevale njegova načela.

Sedanji shod pa, dragi moji, ima veliko večji pomen. Ta shod ima biti velikanski svetilnik, ki bo pošiljal svoje žarke preko mej naše ožje domovine tje v Dalmacijo, Banovino in Bosno in združil Slovence in Hrvate, sorodne po veri in krvi, k enotnemu, skupnemu in smotrenemu delovanju v častni in večni blagor našega naroda. — In kakor naši kat. shodi segajo vedno bolj na široko in združujejo okoli sebe zastave vedno večje množice Jugoslovancev, tako segajo tudi vedno bolj na globoko in vedno bolj konkretno in natančno izražajo težnje in želje našega naroda. Zato so poročila in resolucije naših kat. shodov pravi zgodovinski dokumenti, po katerih bode presojal še pozni povestničar naše kulturno življenje v 20. stoletju.

Sredi brambovske vojašnice obhajamo današnje zborovanje. Ta vojaška trdnjava nas spominja starodavnih taborov, kjer je nekdanje naše ljudstvo za trdnimi zidovi in okopi branilo svojo vero in svojo svobodo proti krutim Turčinom. Velik tabor obhajamo danes tudi mi. In v današnjem slavnostnem sprevodu so se nosile starodavne zastave, ki so nekdanje vihrale pri Budačkih in pri Sisku, kjer so Slovenci s Hrvati vzajemno branili Avstrijo pred turškimi navali in se skupno borili »za krst častni in svobodo zlato.« Te priče nekdanjega slovensko-hrvatskega edinstva nam kličejo v spomin, česa nam je treba tudi v današnjih dneh. Ni se nam več boriti proti turški sili, toda vzajemno moramo braniti svoje verske svetinje pred napadi modernega svobodomiselstva in s skupnim vztrajnim delom zgraditi ponosni dom krščansko-narodne prosvete.

V dvojnem znamenju danes zborujemo. Prvo znamenje je tisti rešilni križ, ki se je cesarju Konstantinu prikazal na nebu z napisom: »V tem znamenju boš zmagal« in ki ga je cesar pripel na svojo bojno zastavo. Ta zastava sv. križa je bila skozi vsa stoletja cerkvi poročstvo božje pomoči in končne zmage. V tem znamenju so se vršili vsi tudi kat. shodi, ker zastava sv. križa tudi še dandanes kaže svojo čudovito moč in zbira okoli sebe navdušene bojovnike za sveto stvar.

A še drugo znamenje je vzšlo danes na obzorju kat. shoda, to je znamenje prebelažene Device Marije. Ko je sveti Janez Evangelist v »Skritnem razodenju« s preroškim duhom v velikanskih slikah načrtal boje kat. cerkve, je hotel podati vernikom tudi neko poročstvo božje pomoči in milosti. Zato opisuje v 21. poglavju sledečo sliko: »In glej, prikazalo se je veliko znamenje na nebu: žena, odeta s solncem, luna pod njenimi nogami in na njeni glavi krona dvanajstih zvezd.« — To znamenje, predragi moji, po današnji slovesni posvetitvi sije na nebu katoliškega shoda, to znamenje je pravo poročstvo našega uspeha in naše zmage, poročstvo milosti in blagoslova božjega, zato v tem znamenju odvijamo slovensko-hrvatski katoliški shod.

Pozdravni govor dr. Grudna je bil ves čas spremljan od burnih akklamacij.

Predsedstvo.

Nato se je predlagalo in imenovalo predsedstvo: za predsednika dr. Jankoviča, poglavarja štajerskega in Veleir Deželiča, deželni bibliotekar v Zagrebu.

Dr. Jankovič pozdravi zborovalce zlasti v imenu štajerskih Slovencev, ki so vedno hodili pod narodno in katoliško zastavo.

V predsedstvo se nato izvolijo: Prof. Jarc, dr. Breclj (Burno odobranje in »Živio«-klici) in dr. Brejc.

Predsednik pozdravi nato zastopnike viteškega poljskega naroda (Viharne ovacije Poljakom), Hrvate in Čeha.

Zdaj pozdravi navzoče zagrebski nadškof-koadjutor dr. Bauer.

Pozdravi shod v imenu hrvatskega episkopata. Naše prizadevanje je, da zavladajo med nami Jezus Kristus. Pozivlje navzoče h katoliškemu shodu v Zagreb! (Navdušeni »Živio«-klici. Pridemo!)

Deželni predsednik

ekscelencia baron Schwarz pozdravi shod sledeče:

Visokočislani zborovalci!

»Iskreno se zahvalim za prijazne besede, s katerim se me je spomnil gospod predsednik in obenem katoliški shod najprisrčnejše pozdravim.

Prihiti se na shod, ki se vrši v znamenju suomina na Konstantinov

edikt, da bi dali duška svojemu globokočutnemu verskemu prepričanju, da bi svojo, od očetov podedovano katoliško vero, očitno pokazali ter dobili novih nagibov na vneto izvrševanje verskega mišljenja.

Z vero se pa najtesneje družijo in v nji temelji dinastično in patriotsko čustvovanje. Zato je sedanji katoliški shod obenem sijajno dokumentiranje vaše najgloblje vdanosti in vaše iskrene ljubezni do našega najmilostljivejšega vladarja ter impozantna manifestacija nesprenmenljive pokorščine do cesarja in neomejene zvestobe do skupne domovine.

Naj bi vsi udeleženci katoliškega shoda, ko se vrnejo na kraje svojega vsakdanjega delovanja, v svojih srcih čutili, da se je vsled tukajšnjih zborovanj še bolj poglobilo njih versko prepričanje in še bolj utrdila njih zvestoba do našega Zveličarja ter njegove sv. cerkve. Ponesli boste tudi s seboj zavešč, da se vaša vkoreninjena čustva zvestobe in vdanosti do dedne vladarske hiše in ljubezen do častitljive habsburške monarhije v vaših srcih vedno neomahljiva.

V tem zmislu katoliški shod še enkrat srčno pozdravim ter želim vsem njegovim posvetovanjem najobilnejšega božjega blagoslova in najboljših uspehov.

Navdušenje, s katerim je množica sprejela pomembno izjavo kranjskega deželnega predsednika, je bilo velikansko.

Pozdrav deželnega glavarja.

Deželni glavar dr. Šusteršič, od množice dolgotrajno s pravim viharjem entuziazma pozdravljen, izvaža:

V ponos in radost si štejem, da ta veličastni slovensko-hrvatski shod v imenu dežele kranjske pozdravim. Današnja slavnost je slavnost zvestobe do Boga, do našega Zveličarja, do svete cerkve, praznik zvestobe do Brezmadežne, ki se imenuje najzvestejša Devica, pa tudi zvestobe do presvitlega vladarja in njegove prejasne hiše. (Viharen aplavz.) Ta zvestoba ni trenutno čustvovanje, ona je trdna in neomahljiva, ker je usidrana v naši veri! Mi danes kličemo cesarju: Cesar in kralj! Glej s svojega visokega prestola danes tu sem, na svoj zvesti slovenski in hrvatski narod in vedi, da zvestejšega naroda nimaš v celi državi! (Burno pritrdjevanje.) Naj pljuska okoli njega sovravno valovje, razbije se ob skali naše zvestobe! Naša vera ni megleno čustvovanje, je konkretna, mi poslušamo cerkev in samo njo, vse njene nauke od zibelke pa do groba. Nobeden naj ne misli, da bi kdaj kdo mogel ta zaklad izruvat iz naših src. (Gromovito pritrdjevanje.) Še pozni rodovi bodo govorili o tem shodu v beli Ljubljani! Kličem vam v imenu kranjske dežele z dna kranjskega srca: Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Besede deželnega glavarja so izzvale viharen aplavz. Množica je glavarja prisrčno pozdravljala. Dr. Jankovič izjavi: Mi bomo dr. Šusteršiču vedno zvesto sledili! Živel naš ponos in naša dika, naš dr. Šusteršič!

Nato pozdravi navzoče, prisrčno knez Adam Sapieha: Poljaki so se od veka borili pod znamenjem križa in se bodo borili! Živela slovanska katoliška misel!

Burni Živio-klici.

Čeh, deželni poslanec Navratil: Na podlagi cilimetske ideje bo vstalo novo življenje Slovanom in celi Avstriji!

Živahen aplavz.

Končno izpregovori, z nepopisno prisrčnostjo pozdravljen, knezoškof ljubljanski dr. Jeglič in prebere sledeče pismo kardinala državnega tajnika:

V Vatikanu, 14. avgusta 1913.

Knezoškofu ljubljanskemu!

Drago je bilo sv. Očetu, ko so iz Tvojega pisma izvedeli, da se pripravlja četrta katoliški shod Slovencev, ki se bo slovesno praznoval od 24. do 27. t. m.

Ker si pisal, da je shodu namen, mišljenje ter pot in način vsega življenja katoličanov uravnati po načelih vere in po navodilih apostolske stolice, je Njegovo Svetost, papeža, prav posebno razveselilo.

Ko radi tega navdaja sv. Očeta trdno upanje, da bo imel shod srečen izid po Vsemogočnega obilni milosti, ki nikdar ne zapusti onih, ki stremijo po napredku in pravni dobroti, in za katero milost sv. Oče vneto Boga prosijo, podeli zaproseni apostolski blagoslov z ljubečim srcem Tebi in vsem udeležnikom shoda.

Rafael kard. Merry del Val.

Knezoškof podeli nato množici, ki poklekne, slovesno apostolski blagoslov.

Včerašnje manifestacije mase je bilo konec okoli pol 2. ure.

To je pokazala ta sijajna manifestacija, kakor je ni videla še naša prestolnica: Pri nas je moč, katolicizem, pri nas je velesila!

× × ×

Popoldne se je vršila javna telovadba Orlov s sijajnim uspehom. Poročilo sledi.

× × ×

Zvečer je bil rout na čast gostom v vseh prostorih hotela »Union«. Vse je bilo do zadnjega kota napolnjeno. Neumorno in izvrstno je kakor pri sprevodu tako tudi pri routu svirala salezijanska godba iz Trsta, ki se izkazala kot ena najzibornejših godb in je žela vseobčo pohvalo občinstva.

× × ×

Danes seje odsekov, slovenskih in hrvatskih, vsi zborovalni prostori natlačeno polni. Obširnejša poročila sledijo.

Ljubljana v navdušenju.

V Ljubljani se je v soboto popoldne in nedeljo zbralo toliko in toliko tisoč ljudi, da so bile ljubljanske ulice in trgi polni in ljubljansko mesto, kar obstoji, ni videlo toliko življenja v sebi.

Osobito v nedeljo zjutraj se je zbrala po slavnostno odetih ulicah cela Ljubljana in ogromna množica tujcev, ki so delali špalir od začetka do konca spreveda. Zasedena so bila vsa okna po hišah, vsi balkoni, iz katerih so pozdravljali z navdušenimi klici manifestante in sipali nanje cvetke.

Dekoracije so bile povsod okusne in fine. Najbolj pa je ugajal »Liechtenturnov zavod«, v katerem je bilo vsako okro okrašeno z dvema zastavicama, pri vsakem oknu tri belooblečene deklice s trikoloro, za njimi redovnica. Balkon nad kavarno »Evropa« na Dunajski cesti je bil tudi zelo lepo dekoriran. Deželni dvorec je bil upravljen sijajno okrašen; na balkonu cesarjev kip. Druge znamenite dekoracije bomo še omenili.

Po ulicah, koder se je sprevod pomikal, je množica viharno dajala duška svojemu veselju, tako da je včasih mesto kar utonilo v morju glasov in »Živio«-klicev.

Viharji navdušenja so izzvali posebno Hrvatje, Poljaki, Čehi in koroški Slovenci, pa naše krasne narodne noče.

VABILO

h

KONCERTU

ki se vrši

povodom hrvaško-slovenskega katoliškega shoda

v ponedeljek dne 25. avgusta leta 1913. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

Sodelujeta: Mešani zbor slovenskega glasbenega društva »Ljubljana« in popolni orkester slavne vojaške godbe pešpolka št. 27.

Spored:

1. Gade: **Odmevi iz Osjana.** Orkester.
2. Dvořák: **Padle so pesmi v dušo mi.** Mešan zbor.
3. Krek: **Blagor jim.** Mešan zbor.
4. Grieg: **Lirična suita.** Orkester.
5. Foerster: **Povejte ve planine.** Moški zbor.
6. Novak: **Gorski kraj.** Moški zbor s tenor-solo (profesor Adolf Robida).
7. Svetek: **Slovenska zemlja.** Mešan zbor.
8. Svetek: **Slovenske narodne pesmi.**
9. Dvořák: **Slovanski plesi št. 3 in 8.** Orkester.

Vstopnina za one, ki imajo vsednevne vstopnice, brezplačna. — Za ostale: Sedeži po 2 K, stojišča po 60 vinarjev.

Ij Hrvatski odsek za religiozne organizacije i krščansko prosveto se je preselil v bogoslovno semenišče, Semenška ulica 4, II. nadstropje.

Ij Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Jutri v torek bo ob osmi uri popoldne zaupni sestanek poverjenikov Apostolstva. Povabljeni so vsi slovenski in hrvatski duhovniki, ki se za stvar za-

nimajo. Sestanek se bo vršil v dvorani sv. Jožefa v bogoslovnem semenišču, II. nadstropje.

»Sveta vojska«. Jutri, v torek, ob 2. uri popoldne občni zbor v Alojzišču, I. nadstropje. Vabijo se še posebej hrvatski udeležniki katoliškega shoda, kateri se zanimajo za to vprašanje, ker se ima zasnovati hrvatska katoliška protialkoholna organizacija.

Ij Duhovne vaje za akademike in abituriente se začne v sredo zvečer. Prosimo vse one tovariše, ki žele udeležiti se teh duhovnih vaj, da se zglase do srede popoldne v pisarni »Slovenske dij. zveze« v »Ljudskem domu«.

Ij Aeroplan nad slavnostnim prostom. Veliko pozornost je vzbudil med nedeljsko slavnostjo aeroplan, kateri je krožil nad našim mestom. Telovadba »Orlov« se je bližala koncu, kar zagleda ljudstvo v daljavi aeroplan, kateri se je z veliko brzino blizal našemu mestu v višini kakih tisoč metrov. Ko se je aeroplan približal slavnostnemu prostoru v domobranski vojašnici, je znižal višino za kakih tri do štiri sto metrov, obkrožil trikrat slavnostni prostor in odletel v veliki brzini na vojaško vežbališče pri Devici Mariji v Polju. Ljudstvo je z velikim zanimanjem sledilo aeroplanu in vrlega pilota pozdravljalo z robci, živio-klici itd. Poizvedeli smo, da se je aeroplan ob trideset na deveto uro dopoldne vzdignil iz Dunajskega Novega mesta ter se spustil ob četrta na 11. uro v Gradcu na Lazaretfeldu. Popoldne se je aeroplan v Gradcu vzdignil ob 5. uri 17 minut ter odletel proti Ljubljani. Aeroplan vodi pilot gosp. poročnik M. andl, kateri ima poleg sebe sopotnika v osebi gosp. nadporočnika Wagner pl. Flossheim. Oba gospoda letalca udeležila sta se zvečer družinskega večera v hotelu »Union«, koder sta vzbudila občno pozornost. Ugajala sta jima zlasti narodne noše ter se opetovano pohvalno izrazila o lepoti naših narodnih noš.

— Postojnska jama je odprta in električno razsvetljena vsaki dan ob pol 11. uri popoldne in ob 4. uri popoldne ter je znižana vstopnina za udeležence katoliškega shoda, ki se izkažejo z vstopnico k shodu, na 2 K za osebo.

Ij Ljubljanski črnuhi. Naši ljubljanski liberalci so s svojimi muhami časih jako zabavni ljudje. Za katoliški shod so pa poskrbeli nekaj posebnega, nekaj izvirnega. Prekosili so same sebe. Umrl je njihov somišljenik. In ta žalosten dogodek so včeraj ti ljudje, polni plemenitih čustev, poizkusili izrabiti v strankarsko demonstracijo. Ker ni izdal njihov poziv za »preziranje« katoliškega shoda, ker so ljubljanci in izredno velikem številu izobesili zastave in se niso ozirali na osebno protigatitacijo lastnika prvega slovenskega pogrebnege zavoda g. Turka, dr. Kokalja in drugih narodno-naprednih velmož, so izdali poziv, da naj na njihovih hišah zaplapolajo — črne zastave. Vseh zlasti polno liberalno srce si je tako hotelo dati primerne duška. Če so katerikoli naši liberalci kaj zase primerne si izmislili, je bilo to gotovo toplot. Namesto kake protimanifestacije so aranžirali — pogreb. In pred vsem ljudstvom, ki je bilo zbrano v Ljubljani, so pokazali kje so pravi črnuhi. Na nas pa je sijalo solnce, narodne noše so se ob tem solncu ozile v vsem svojem sijaju, oni so pa razvili zastavo svojega temeljitega propada. Mnogo črnih zastav pa kljub liberalni komandi ni bilo. Celo liberalci so se sramovali hoditi za svojim pogrebom. Črno zastavo nad »Leonovo« oštarijo je odstranila policija, ena je vihrala nad hišo g. Kavčiča, predsednika gostilniške zadruge na Privozu in ena na »Narodnem domu«, menda kot znak kake žalosti je ta stavba za Mestno hranilnico ljubljansko. Vsemu temu so se pridružili tudi sokolski jezdec, o katerih se trdi, da z visoke svoje konjske višave vpili psovke na »farje«. Ljudje, ki so kaj takega zmožni ob pogrebi, so res liberalno čustveni ljudje. In kaj so liberalci z vsem tem profitirali? Kot po navadi — osmehili so se. Sedaj ve vsak, kje je v Ljubljani iskati črnuhov.

Ij Visoke državne policije znane skantnosti in druge vrline, ki so celo dopoldne tako izborni funkcionirale, so na čudovit način izginile ob 12. ure naprej, ko so posamezni »Sokoli« začeli po mestu rogoviliti in provocirati. Dični Sokoli so čutili provocirati in marširati in jahati po mestu. Njihove precej redke vrste je spremljalo nekaj liberalnih komijev in štacunarskih pobov, ki so tuleč po mestu izzivali udeležence katoliškega shoda. Samo mirnosti naših ljudi se je zahvaliti, da niso dosegli sbroriti liberalci, kar so zaslužili in iskali s svojimi nepotrebnimi provokantnimi sprevedanji. Čudom se je le čuditi, da slavna policija, ki ve za vsak ljubljanski vogelni kamen in pazi na vsakega biciklista, sploh ni »vedela« o sokolski demonstraciji. Iz šiške do rotovža je vendar lepo dolga pot, a niti enega policaja ni bilo videti, ki bi poizkušal zavrniti provokatorje. Radovednim smo, kaj bi se

zgodilo, če bi si mi dovolili take nevarne zabave. Sicer pa je bila to tako malenkostna demonstracija, da se je utopila v veličastnosti naše manifestacije. Liberalci so pokazali, da celo v Ljubljani niso ene fige zmožni, razun da pokažejo svoje lazarosko sirovost.

— »Zarja« o katoliškem shodu. Manifestacija katoliškega shoda je bila tako sijajna, da je stala pod njenim vplivom tudi socialna demokracija. »Zarja« je morala priznati, da je bila manifestacija šimpozantna, moč našel katoliške organizacije velikanska. »V znamenju klerikalizma«, piše »Zarja«, »stoji te dni Ljubljana. Katoliški shod jo je vso preplaval s talarji in kutami, s križi in gorečimi srci, z rdečimi srajcami in modrimi trakovi. Bila je velika parada, ki je dala radovednejšem velikansko pašo, in množica manifestantov je bila za Ljubljano tolika, da je bilo navidez vse mesto zagnjeno v klerikalizem. Nespametno bi bilo reči, da se manifestacija, kolikor je imela demonstrativen namen, ni posrečila; če je dosegla glavni smoter, da klerikalizira Ljubljano, je seveda drugo vprašanje, ki se nam zdi odločno nepotrjeno. Demonstracija sama pa je bila za slovenske razmere velika. To se ne da utajiti in bi tudi ne imelo smisla Resnicam je treba pogledati v oči. In resnica je, da je bil sprevod velik, slikovit in dobro aranžiran.« Četudi s težkim srcem, »Zarja« vendar priznava: »Ali da je ta armada velika, se ne da utajiti.« Iz tega sklepa: »Če je klerikalizem nevaren, je dobro spoznati, da je nevarnost velika. Ker je močan, je treba veliko dela in boja, krepke organizacije in neumorne agitacije. To je nauk klerikalne parade. Sovražnik se ne sme podcenjevati.« To je od strani socialnih demokratov lepo priznanje, ki v jasni luči kaže vrednost otročjega poročanja v liberalnih listih. ki se hočejo, zvesti svoji tradiciji, tudi to pot za vsako ceno osmešiti in kakor neumni ptič noj, ki je njihov simbol, skrivajo svoje glave v pesek.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radovednežu: Vprašate, zakaj ni c. kr. dvorni založnik Mathian včeraj izobesil zastave. Blagovolite vprašati njega! Morda dobite isti odgovor kot pri »Kmečki« posojilnici za ljubljansko okolico, kateri se je tudi zljubilo »prezirati« ljudstvo.

Dnevne novice.

— Na grob pesnika Medveda! Tri leta že počiva naš klasik pesnik Anton Medved, ki je in bo v našem slovstvu tako samonikel pojav, da mora biti vsak Slovenec ponosen nanj. Doslej je marsikak njegov prijatelj in častilec prišel in obiskal pokopališče na Zalah v Kamniku in iskal pesnikovega groba. Toda, če ni bilo slučajno na pokopališču domačina, ni ga dobil, ker na grobu pesnikovem ni bilo ne križa ne kamna. Zato je bila resnična dolžnost Slovencev, da smo se zavzeli in s prispevki pokojnikovih prijateljev in častilcev vsaj zaznamovali gomilo, kjer počiva prah pesnikov. Nagrobnik ni monument, ni gigant umetnosti in cene, toda dostojen je, dasi skromen, kakor je bil pokojnik sam in vse njegovo življenje. Zato je pa tem večja dolžnost, da pokažemo s srcem, česar z bogastvom ne moremo pokazati: Spoštovanje do moža, ki je našega spoštovanja vreden in ki ga zasluži kakor malokdo. Torej v četrtek jutraj v Kamnik! Mesto samo se pripravljaja, da pozdravi častilce in dokaže svoj ponos, da je njegov sin postal ljubljeneč naroda. Naj se udeležijo naša akademična društva, naša inteligenca, naše ljudstvo! Iskreno vabimo s tem tudi slovenske goste, ki so povodom katoliškega shoda dospeli v Ljubljano, da ta dan, ki je itak določen za izlete, porabijo za izlet v krasni Kamnik, in zaeno vidijo, kako Slovenec ljubi in čišla svoje delavce na kulturnem polju. — Skupni obed se ni naročil. Pač pa se oni, ki se udeležijo, prosijo, da potoma določijo skupine za kosilo, in to po komurkoli raznim gostilnam javijo ob prihodu v Kamnik, kjer se jim bo potem za napovedano število gostov pripravil obed. Vsem darovalcem za nagrobnik je odbor razposlal posebna vabila. Ker so pa mnogi naslovi darovalcev težko, celo nečitljivi, ali so naslovljeni izpremenili stanovanje, naj oprostijo, če jih povabilo ne bi pravočasno našlo.

V četrtek k odkritju pesnik Medvedovega nagrobnika v Kamniku.

— Za odkritje Medvedovega spomenika je daroval gosp. dr. Alojzij Merhar, profesor v Ljubljani, 10 K.

— Semenij v Kandiji. Semenij ki se je vršil v Kandiji dne 21. t. m., je bil precej živahen. Živine bilo je prignane nad 350 glav. Živina je bila večinoma

lepa, a kupčije je bilo malo, dasiravno so cene padle. Prešičev je bilo prime-roma malo pripeljanih z ozirom na novomeški in šentjernejski semenj. Pogrešali so se pa kupci. Na teh sejmovih se pogrešajo prodajalke s perutnino, zelenjavo in drugimi živili, kar bi se lahko prav drago prodalo. Želeti bi bilo, da se pri prihodnjih mesečnih sejmovih, ki se vrše vsaki četrtek po 15. tek. meseca, udeleži kar največ kupcev sosednjih pokrajin, da si prebivalstvo Kandije in okolice nabavlja živila.

— Obesenege so našli 22. avgusta jutraj v gozdu pri Veliki Gobi v litij-skem okraju okrajnega slugo Janeza Pajerja. Prodajal je leta 1910 posestvo v Borji, s samo službo pa ni mogel izhajati; zato je zlezal v dolgove. Ker ni bilo tudi doma prave zastopnosti, se mu je najbrže um omračil. Njegova mati je bila že v blaznici v oskrbi.

— Umrla je v St. Petru pri Novem mestu gospa Marija Bojanc roj. Vintar dne 22. t. m. Pokopal jo je 24. t. m. mil. proš. novomeški gosp. dr. Elbert. N. p. v m.!

— Umrla je v Dravljah Julija Kunovar, vulgo Mežnarjeva. Pogreb bo jutri ob 6. uri zvečer. Njena mati je tekom sedmih let izgubila štiri hčere, ki so vse umrle za jetiko.

— 30letnica gasilnega društva v Radovljici. Redko slavlje se je vršilo pretečeno nedeljo, dne 17. t. m., v Radovljici. Prostovoljno gasilno društvo je slavilo svojo tridesetletnico. 13 družtev z nad 130 člani je prislo semkaj, da slavi z bratskimi jubilanti ter sijajno manifestira za nadaljnji nepolitični in nepristranski obstoj gasilstva. Izmed došlih družtev so bila zastopana Ljubljana, Ljubno, Bled, Dovje, Koroška Bela, Podkoren, Gorje, Zasip, Zerovnica, Ribno, Mošnje in Leše ter polnoštevilno zbrano domače društvo. Pred Društvenim domom je pozdravil v primernem nagovoru vsa društva zvezin odbor gospod I. Rus z Bleda, nato so društva odkorakala v farno cerkev k sveti maši, pri kateri je igrala slavna godba Katoliškega delavskega društva z Jesenic nad vse gniljivo. Po sveti maši je z navdušenim nagovorom na društva in na presvitlega vladarja pozdravil gospod c. kr. okr. glavar, nakar je godba zaigrala cesarsko himno, nato se je vršila defilacija pred okrajnim glavarjem. Po defilaciji se je zahvalil gospod I. Rus vsem zbranim društvom ter jih pozivljaj k nadaljnjemu človekoljubnemu delovanju ter vsikdar bližnjemu v pomoč. Popoldne se je vršil od občinstva mnogobrojno obiskani koncert. Godba je igrala pod dirigentom gospodom F. Kogejem krasne komage, ki so s svojim blagolajsem poslušalce naravnost očarali. Vrle domače gospodične v krasni narodni noši so dopoldne pred odhodom v cerkev okrasile povabljenе goste s svežimi šopki, popoldne pa pri veselici neutrudljivo pomagale pri prodaji raznih predmetov, tako da je veselica v vseh ozirih povsem izborna uspela.

— Prostovoljno gasilno društvo v Vipavi namerava imeti dne 8. septembra, na šmaren dan, veselico z javno tombolo. Dobitki pri tomboli bodo krasni, in sicer: Prvi dobiček bode lep odrasčen bik simodolske pasme, zraven en koštrun, kletarski stroji, mlin za grozdje in drugi domači izdelki in pridelki. Torej naj ne zamudi nobeden od blizu in daleč te ugodne prilike, da se z malo vinarji lahko osreči. Ker pa je dobiček namenjen Gasilnemu društvu v pomoč pri zidavi prepotrebnega doma in potrebnega orodja, naj vsak pride in podpira to koristno društvo. Listki se bodo prodajali pri društvem tajniku.

— »Gregorski Dom« je dovršen, prav lična stavba je. Enonadstropna hiša ima na pročelju velik nastavek z mogočnim orlom in orlovskim znakom, pod njim napis: »Gregorski Dom«. V hiši je nastanjen občinski urad in poleg tega je pa še več prav ličnih stanovanj. Hiši ob cesti, ki pelje v Sodražico, je prizidana društvena dvorana v isti višini. Dvorana se sme imenovati vzorna z ozirom na njeno visokost, prostornost in sorazmernost. Poseben kras dvorane je velik in pripraven oder z izborna pogojenimi kulisami našega slikarja Josipa Božiča. Vel. šmarna dan smo oder poskusili. Priredili smo kot predstavo »Dve materi« samo za domače župljane. Oder in igra sta kar očarala obilo pričujoče ljudstvo. Saj so pa bile tudi, posebno glavne vloge, v tako spretnih rokah, da se gledalci pod vrisom popolnoma naravnega igranja niso mogli ubraniti ginjenju in solzam. Nismo mislili igre ponavljati, ker se nam zdi ponovitev kot kaka pogreta jed; ker smo pa čuli, da so nam sosede v Laščah, Ribnici in Sodražici skoraj zamerili, ker jih nismo povabili, bomo

pa igro dne 7. septembra vseeno ponovili. Tudi smo sklenili to leto »Dom« slovesno blagosloviti. Presvitli knežskošof so nam že lansko leto z veseljem obljubili, da ga pridejo blagosloviti. Ob enem smo nameravali napraviti dekanjski shod vseh mladeniških organizacij. Toda prišlo je drugače, katoliški shod v Ljubljani — višek manifestacije našega dela, zatorej ne kaže za njim prirejati pokrajinskih slavnosti. Zato hočemo naš »Dom« blagosloviti v lepem času prihodnjega leta. Onda pa na svidenje na luki gregorskih višav.

— Zemljevid slovenskih pokrajin. Seja Zemljepisnega odseka se je vršila dne 16. julija 1913. Umrla sta izmed sotrudnikov dr. Cerk in Milan Pajk. Občinstvo zemljevid nestrpno pričakuje. Delo se je zavleklo, a prevelika naglica bi ne bila umestna. Zemljevid je pa že ves postavljen in opravljajo se korekture. Matica misli, naj bo zemljevid praktičen; vsebuje zato ali geografsko ali politično ali zgodovinsko važne kraje. Pravilnost zemljevida bo obstojala v tem, da bodo imena na pravem mestu in da bodo oblike pravilne. Prvič je pri tem važno, kako imenujejo ljudje svoj kraj, drugič pride v poštev pravopis, tretjič šele zgodovinski razvoj imena. Kaj je ukrenil deželni odbor glede krajepisja, dozda ni Matici znano. Matica sama ima krajepisno gradivo, ki ga ureja gosp. Pleteršnik. Naravnost »kodeksa« naše toponomije s I. izdajanjem zemljevida ni pričakovati. Odsek upošteva nasvet, naj bi se po možnosti zemljevid povečal na severu za 9 cm in za ravno toliko na jugu. — Gospodje akademiki in vobče dijaki bi zlasti sedaj v počitnicah izdelovaltem zemljevida v posrednih slučajih lahko šli na roke. — Načelnistvo odseka prevzame gosp. dr. Zmavc. Zemljevidno delo pok. M. Pajka (del Gorenjske—Koroške) se izroči prof. Komatarju.

Primorske vesti.

p Slovensko katoliško društvo »Lilburnia« na Reki nam javlja, da je društvo po nalogu ogrskega ministra notranjih del razpuščeno. Prosimo poročila o tej zadevi.

p Finančni stražniki in policist. Eno preteklih noči so postali v kavarni »Commercio« na Reki štirje finančni stražniki precej glasni. Škandal je postal sčasom tak, da jih je šel miriti v bližini kavarne službujoči policijski stražnik. A slabo je naletel. Finančni stražniki so namreč začeli strašno razgrajati. Razbili so vso posodo, potolkli stole, prevrnili mize, pognali skoro vse goste s sabljami iz kavarne in se slednjič vrgli na policista. Položili so ga na biljar in kdo ve, kaj bi bili z njim storili, če ne bi bila prišla zadnji čas na pomoč policijska četa. Razgrajajo so dali pod ključ.

p Dom za rekonvalescente usmiljenih bratov. Usmiljeni bratje iz Gorice imajo na Stari gori krasno ležeče zdravilišče, ki je posebno prikladno za okrevajoče in druge počitka in nege potrebne goste. Poslopje ima 18 zračnih in svetlih sob, verande, sobe za kopati itd. Zavod otvora že te dni.

p Renjickoli ne marajo iz Trsta. Zadeva italijanskih mestnih uradnikov v Trstu je zavzela v soboto pri polnoštevilno obiskanim zborovanju svoje stališče napram, ali bolje, proti odloku namestništva, ki zahteva, da morajo renjickoli iz Trsta. Italijani upajo, da vlada prekliče svoj odlok.

p Tolmin, 21. avgusta 1913. Danes ob pol 6. uri jutraj je odkorakal z godbo na čelu 19. pešpolk k vajam, a z njim tudi dasiravno oblačno pa vsaj suho vreme. Počasi pada dež in počasi in otožno grmi in se razlega po hribih. Vprašamo se, kje je prejšnja živahnost, kje tisti bliski in streli, kje plohe. In zopet zagrmí počasi na dolgo, kakor bi hotelo reči: ni jih več, so že vzeli slovo. Pravi jesenski dan, — melanholija vlada po trgu in dolgčas in napoveduje konec sezone za letovičarje, a tudi za domačine. Kakor nalašč za kavarano, a zdaj še ne, ker ni gotova, pa kmalu, mogoče že sredi drugega mesca. Namreč g. Mrak iz Tolmina je zidal v ta namen nalašč hišo (nasproti Devetakove) in uredi prav moderno kavarno. Potem pa imamo v Tolminu, kar srce poželi. Kmalu bodo tisti idealni časi, ko je bil na daleč znani šalam, pršut, planinski sir pa rebula delikatesa, le še pravljica. Danes se dobe že vse delikatese, a tudi sladoled po trgu ponujajo. Ben ja kuste je (izraz tolminski: ja, tako je.)

»V službi kalifa.« Pod tem naslovom je izšel ravnokar zgodovinski roman znanega hrvatskega pisatelja dr. Velimira Deželiča. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani in velja broširan 2 K 20 vin., vezan 3 K 20 vin.

GORIŠKI NADŠKOF DR. SEDEJ IN »GORICA« IN »PRIMORSKI LIST«.

Gorica, 23. avgusta. Goriški nadškof je uradno obsodil »Gorico« in »Primorski list«, ker ne vpoštevata cerkvene oblasti, nasprotujeta treznostnemu gibanju, napadata katoliške moze in organizacijo, ne zavzemata jasnega stališča protiliberalcem in samostojnim, sta zanemarila katoliško dolžnost pri ožjih volitvah ter sta kriva propada katoliških kandidatov; napadata škofa in cerkvene zadeve. Imenovana lista naj se črtata iz vrst katoliških listov. Tozadevni uradni odlok je ravnokar izšel.

Ljubljanske novice.

Ij Poroka. Kolomar Kriglovič, računski uradnik kr. hrv. slav. dalmat. deželne vlade in Pavla Gostič, učiteljica, sta bila poročena tukaj v Ljubljani v soboto dne 23. avgusta 1913 ob 2. uri popoldne v cerkvi sv. Jakoba.

Ij Umrli so v Ljubljani: Marija Jekovec, učiteljeva vdova, 63 let. — Marija Triler, hči tovarniškega delavca, 4 leta. — Stanko Višnikar, rejenec, 4 tedne. — Julij Borštnar, rejenec, 10 mesecev. — Marija Černe, posestnikova žena, 70 let.

Ij V zaporu se obesil. V soboto ponoči se je v policijskem zaporu obesil Pavel Železnikar, ki je imel za mesto prepovedan povratek. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Kristofu.

K vprašanju sezijskih delavcev.

Članek »Sezijsko izseljevanje v Avstriji«, ki ga je prinesel »Slovenec« št. 187, zasluži veliko pozornost. Če se razprede še bolj in še bolj posveti v posamezne skupine delavskih trum, ki odhajajo redno po zaslužku na tuje, bo lahko najti odgovor na tolikrat stavljen vprašanje, zakaj v Avstriji toli izseljenjskega materiala. Vzemimo en zgled: Iz dolenske strani in tudi iz mnogih tujih slovanskih avstrijskih provinc izven Kranjske odhaja vsako leto veliko število delavcev v hrvaške in sedmograške ter ogrske šume. Niti misliti si človek ne more, kolikim šikanam in krivicam je ubogi delavec izpostavljen takoj, ko prestopi avstrijsko mejo. Šume imajo v zakupu razni židje, ponajveč iz »rajha«, kakor tudi razni judovski trgovci iz Ogrske. Pri teh ljudeh in podjetjih sploh ni videti, da eksistira kak zakon delavcu v prilog — pač pa nebroj zakonov judovskim trgovcem in njihovim agentom v korist. Že pogodbe so tako umetno sestavljene, da jim težko kak advokat more blizu. In naj pogodba še tako govori za delavca, ko ga spravijo pred sodišče, vselej je ubogi delavec povrhu prizadetih krivic še kaznovan. Kolikrat se n. pr. zgodi, da delavci po par mesecev delajo, potem jih pa pod kako malo pretvezo trgovci odpustijo, češ, niste zame. Ko pa delavci zahtevajo plačila, potem pa naženejo nanje žandarje, češ, uporni so, v ječo z njimi. In če si hoče delavec pravice iskati pri sodišču, kdo mu jo da na Ogrskem ali Hrvaškem?! Znan mi je slučaj, ko je bilo jasno, da se je delavec od strani trgovca zgodila velika krivica; pa smo šli do advokata, naj vzame vso reč in iztirja — bilo je po delavskem računu do 1000 K difference od trgovskega računa — pa nam je resno izjavil: Da bi bilo sodišče na Avstrijskem, kjer bi se tožilo, sem siguran, da dobite, a zdaj na Ogrskem, kdo bi si upal tam pravdo dobiti!

Koliko takih slučajev bi ti navedel en sam delavec. Kolikokrat delajo od septembra pa do Božiča in trgovci jih spravijo še tako daleč, da niti za domovo vožnjo niso zaslužili; da, še celo nasprotno. Trgovci je zahteval, da mu delavci še denar povrnejo, češ, da so mu škodo napravili! Menda ni na svetu bolj drastičnih zgledov o brezpravnosti delavca, kot so slučaji slovanskega delavca - gozdarja na Ogrskem in Hrvaškem. Spričo tega se ni čuditi, če zahrepeni delavec po Ameriki, po takozvani »fraz kontrii«, kjer se nadja, da bo vsaj malo pravic imel kot delavec. Le poglejte! Celi okraji Velike Lašče, Rob, Loški potok, Draga itd., od koder je vsako leto šlo veliko število trum v slavonske šume, zdaj je njihov število je veliko manjše — tok se se je obrnil drugam: v Ameriko, odkoder pa se ne vračajo več domov vsako jesen, mnogi po pet let ne, dobra tretjina pa se ne povrne nikdar več. Tam se oženi ali pa vzame ženo seboj, njegova kri se že v drugem rodu potuje — izgubljene so te trume za Avstrijo, za Kranjsko, za slovenski narod — ni jih in nikdar več jih ne bo. In če se zamisliš v njihovo stanje — boš dejal, prav imajo. Ostanima pri teh sezijskih izseljencih. Delavci z delav-

sko knjižico imajo pravico do polovične vožnje v transportu. Reciprociteta obeh državnih polovic zahteva, da se našemu delavcu to priznava. Pa kako je v resnici. Oger je znan po svojem šovinizmu. Kot koroške fraje nočejo dati na slovensko besedo karte, tako nočejo ogrski uradniki in sprejvodniki neogrskim delavcem priznati transporta. Koliko je tu krivic. Delavec, ki gre po zaslužku, nima celih vsot denarja, ampak toliko, kolikor ve, da bo shajal. Nadeja se, ker ima knjižico v rokah, da bo transport dobil seveda v zahtevanem številu. Zdaj pa zahrumi nanj »Munka« (daj knjigo), pa jo pokaže z našim pečatom. »Ni za nič«, se glasi odgovor. Celo vožnjo plačaj. In ubogi delavec, ki nima denarja! Kolikokrat se prigradi, da mora po cele dneve iti peš, da pride do svojega trgovca. In kako je to čudno. Na dveh postajah, tako mi je pravil delavec, smo dobili polovično vožnjo, a na tretji ne. Pa smo morali doplačati. Do Budimpešte se včasih dobi, a naprej pa že ne. Tako mora po 40 K doplačati malo število delavcev za vožnjo, ker se jim ne prizna! In 40 K. Za to mora delavec včasih po pet tednov delati v mrazu in snegu. Kolikokrat se je delavec sililo, naj si dobe ogrsko knjižico, kjer bodo menda vpisani kot Ogrji, kar jih bo stalo 2 K, pa bodo šli po celi Ogrski s polovično vožnjo, a naši delavci so bili trdni, niso se hoteli predajati, mnogi pa so isto storili. Naj se to ponavlja leto za letom, ali ne naraste potem velika vsota, ki gre po krivici iz žepa trpina. Kdo je temu kriv? Avstrijska popustljivost. Potem pa Avstrijec vidi, kako je brezpraven napram svojemu tovarišu inozemcu, kako mu kri zavre, češ: »Kje so tisti ljudje, ki me rubijo za vsak zaostal belič, zakaj me ne varujejo!«

Vzemite še laške delavce-zidarje. Po mnogih krajih je pomanjkanje domačih obrtnikov — so cele doline, ki nimajo niti enega zidarja. Če gloglje pogledaš te pojave, boš uvidel, da naši ljudje nimajo veselja, ker jih je tujec izpodrinil. Celi okraji so, kjer je leta in leta zaposlena kaka italijanska tvrdka. Kar se sploh zida, dobi ona — slovenski možje in fantje pa služijo za težake — dokler ne gredo v Ameriko. Naj se napravi enkrat statistika v zadnjem desetletju sezidanih hiš — pa bo naša avstrijska javnost uvidela, koliko je šlo našega denarja v italijanske žepa — istodobno pa naših moči na tuje. Italijan pride s kelo in kladivom ter praznim želodcem in žepom — odide pa z zaslužkom na Italijansko — naš človek pa pošilja za davke domov denar, ki ga je prislužil v Ameriki, denar, s katerim se podpisava avstrijska država. Naj se napravi taka statistika, saj živimo v dobi praznih statistik in števil. Vzemimo te podatke, pa pridemo še silno gonjo za raznimi davki, pristojbinami, prikladami in dokladami, pa boš dobil odgovor na vzroke izseljevanja. Še tako navdušen govor, še tako lepo sestavljen spis o ljubezni do domače grude ne bo toka ustabil, osnažimo domačo hišo, pa ne bodo naši ljudje bežali s tako silo iz nje.

Zadnje vesti.

AVDIENCE PRI CESARJU.

Ischl, 25. avgusta. Semkaj je došel prestolonaslednik Franc Ferdinand s soprogo. Dalje so dospeli semkaj italijanski armadni general senator Caneva, voj. ataše italijanskega poslanstva podpolkovnik grof Franchini-Cappo in poročnik grof Cervignasco in bili pri cesarju v avdienci.

SKERLETZ OZDRAVI.

Zagreb, 25. avgusta. Kraljevemu komisarju baronu Skerletcu se je stanje izboljšalo.

PRESTOLONASLEDNIK NE GRE V BOSNO.

Dunaj, 25. avgusta. Prestolonaslednik Franc Ferdinand ne gre letos v Bosno.

ODPOVEDANE VAJE.

Dunaj, 25. avgusta. Kavalerijske vaje pri Lvovu so vsled slabega vremena odpovedane.

DRŽAVNOZBORSKI POSLANEC UMRL.

Linc, 25. avgusta. Državni poslanec dekan Lang je umrl.

BULGARIJA SKLENE S TURČIJO MIR.

Oficielna pogajanja med Turčijo in Bulgarijo.

Carigrad, 26. avgusta. Bulgarski posredovalec Načević, ki je včeraj z velikim vezirjem konferiral, je iz Sofije dobil navodila, da se s Porto oficijelno pogaja radi

Odrina. Veliki vezir je izjavil, da Turčija Dedeagača ne bo zasedla.

Frankfurt, 25. avgusta. »Frankfurter Zeitung« poroča, da je Bulgarija pripravljena skleniti s Turčijo mir na podlagi odstopa Odrina in Lozengrada na Turčijo.

SLAVNOSTEN VHOD SRBSKE ARMAD V BELGRAD.

Belgrad, 25. avgusta. (Izvirno.) Včerajšnji dan je potekel v slavnostih povodom sprejema zmagovalne armade in odkritja Karađorđevega spomenika, ki ga je izvršil Paska Vučetić. Že včeraj so dospeli v Belgrad velike množice tujcev in prihajale še tekom cele noči. Na vse zgodaj jutraj je ljudstvo, ki je hitelo vojski nasproti, napolnilo vse ulice. Vse mesto je v zelenju in zastavah. Po vseh ulicah, koder je imela iti vojska, so bili postavljeni slavoloki. Vsa javna in številna zasebna poslopja so bila bogato okrašena. Vojska je po 7. uri krenila z Banice, spremljana od ljudstva, ki je že ob zori prišlo v taborišče na Banici. Na čelu vojske je jezdit prestolonaslednik s svojim štabom. Iz mesta so se peljale vojski nasproti številne odlične belgrajske dame s polnimi kočijami cvetja in oklitate z njim častnike in vojake. Posebno se je opazilo, da sta se pri tem najbolj izkazali gospa in hčerka ruskega poslanika Hartwiga. Vhod vojske se je vršil po Šumadinski ulici skozi velik krasen slavolok, kjer so prestolonaslednika sprejeli narodni, občinski in društveni zastopniki. Prestolonaslednika in vojsko so pozdravili: zastopniki narodne skupščine, mestni župan in zastopniki raznih korporacij. Belgrajska občina je prestolonasledniku poklonila meč z napisom, Kolo srbskih sester pa posebno spominsko zastavo. Prestolonasledniku in vojski je bilo poklonjenih nešteto vencev: od skupščine, vlade, korporacij in zasebnikov; med venci je bil tudi eden od Hrvatov. Sprejem vojske pri vhodu je bil izredno veličasten in prirčen; vsak vojak, vsak konj in top je bil s cvetjem obsut ali obdaren z manjšimi lorvorjevimi venci, nekateri pa z velikimi venci. Vsi vojaki so dobili na čepice lorvorjeve vejice, ki so bile nalašč za to priliko poslani iz Dalmacije. V Belgradu so bile cele ceste, cela Šumadijska in Nemanjeva ulica tako posute s cvetjem, kakor bi bile pogrnjene s preprogo. Vojska je krenila po Nemanjevi in Karađorđevi ulici na Kalimegdan, pred njo prestolonaslednik. Povsodi jo je občinstvo aklamiralo in obsipalo s cvetjem. Na Kalimegdanu so se krog zakritega Karađorđevega spomenika zbrali zastopniki vseh oblasti in korporacij in skoro polnoštevilni diplomatski zbor, dalje inozemske zdravniške misije in mnogo odličnjakov. Vojvoda Putnik je bil pri dohodu prisrčno aklamiran, ravnatoko prestolonaslednik, kateremu so po vrsti čestitali vsi prisotni zastopniki tuje diplomacije. Krog pol 11. ure se je pripeljal kralj s princji: Arsenom, Gjorgjem in Pavlom in soito. Nato se je začela služba božja, ki jo je opravil mitropolit. Po službi božji je mitropolit v daljšem govoru opisal Karađorđev pomen in odkritje njegovega spomenika ravno v času, ko se srbska vojska zmagovito vrača iz vojne. Ko se je spomenik odkril, je kralj prečital topel in prisrčen govor, v katerem hvali in clavi vojsko, nato pa položi na spomenik srebrn venec in za njim vsi princji. Naučni minister Ljuba Jovanović je v daljšem govoru pojasnil pomen Karađorđevega spomenika. Za njim je govoril vojni minister Božanović, ki je v krepkih besedah naglasil zadovoljstvo, da se je spomenik, ki se je postavil s prispevki štabnega kadra celokupne armade, odkril ravno na današnji dan. Nato je spomenik izročil v varstvo zastopniku občine. Župan Davidović je v lepih besedah sprejel spomenik, slavil armado in se ji v imenu naroda zahvalil za njene žrtve. Na spomenik je bilo nato položeno nešteto vencev, med drugimi tudi od izvenkraljevinskih Srbov, od prebivalstva v novih krajih in po en venec od Hrvatov in Slovencev. Po odkritju spomenika se je kralj s spremstvom vrnil na dvor, ves čas aklamiran od nepregledne množice in obsipan s cvetjem. Pehota je od Kalimegdana do dvora tvorila špalir. Ko je kralj odšel v dvor, se je prestolonaslednik zopet postavil na čelo armade, ki je nato defilirala pred dvorom; korakala je pehota, en konjeniški polk, cela divizijska artiljerija in mitralješki oddelek. — Nocoj je na Kalimegdanu velika narodna slavnost; mesto je razkošno razsvetljeno.

RUMUNIJA ODBILA GRŠKI PREDLOG.

Bukarešt, 25. avgusta. Rumunska vlada je grški predlog za balkansko zvezo odklonila, ker predlog Bulgarijo iz zveze izključuje.

DIPLOMATI NA DOPUSTU.

Peterburg, 25. avgusta. Ruski zunanji minister Sazonov in peterburški francoski poslanik Delcasse sta nastopila dopust.

GRŠKA ARMADA.

Atene, 25. avgusta. Sedem razredov teritorialne armade so odpustili domov. Grško in mohamedansko pre-

bivalstvo v Dedeagaču, ki ga imajo zasedati bulgarske čete, je mesto zapustilo.

V jetnišnici na Oakley-farmi pri Jackson, Miss., je zgorelo 35 kaznjencev-črnc. Jackson, Miss., 2. jul. Včeraj zvečer je izbruhnil ogenj v starinski jetnišnici, ki se nahaja kakih dvajset milj od tu. Plameni so zaprli pot 35 kaznjencev-črncem, ki so se nahajali v drugem nadstropju in nesrečnožji so našli grozno smrt. Dočim so gorele v gorenja nadstropja vodeče stopnice, so skušali nesrečneži raztrgati železne mreže, ki so zapirale okna, a vsi naporji so bili zastoj. Obupno vpitje zajetih je opozorilo stražnike na nevarnost, a silna vročina je rešilec vedno in vedno zapirala pot. Mirno so morali gledati, kako je črnc za črncem padel v ognjeno morje. Vse okoliščine so bile take, da so omogočile hitro razširjenje požara. Poslopje je bilo zgrajeno pred desetimi leti iz lesa in v jetnišnici ni bilo niti enega gasilnega orodja. V bližini nahajajoči se farmerji so prihiteli sicer takoj na pomoč, a razjarjeni elementi so preprečili vsako rešilno delo in v kratkem času je bilo celo poslopje žareča peč, v kateri je pri živem telesu zgorelo 35 ljudi.

Družina, ki je ganljivo izkazala domačo ljubezen. Nedavno tega so poročali ameriški listi o tragični usodi mladega moža znane newyorške družine Middleton. V newyorški bolnišnici je izdihnil v torek popoldne dušo eighburn Middleton, o katerega smrti je s sočutjem govoril ves New-York. Ta mož je bil mlaokrvn, kar je bilo pri njem posledica prestane vročinske bolezni. Mladi Middleton je bil tembolj obžalovanja vreden, ker ga je bolezen prikovala na posteljo, ko je svatovščini. Bolezen si je nakopal na ženitovanjskem popotovanju. Dne 18. julija so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki rekli, da ga je le z naglo krvno transfuzijo mogoče ohraniti pri življenju. Oče bolnikov se je takoj priglasil, da je pripravljen dati svojo kri, da se reši sin. In ni storil tega enkrat, ampak dvakrat si je dal odpreti žile in dal preliti svojo kri v sinove žile. Bolniku je po transfuziji sicer nekoliko odleglo, ali njegovo stanje se je kmalu zopet poslabšalo. Ondaj se je ponudila njegova mlada žena za operacijo, kateri se je bil podvrgel oče. Ker bolnik le ni pa ni okrevan, mu je dal svojo kri tudi 17letni brat Gordon Middleton, in naposled tudi Friderik Townes, Middletonov tovariš. Ali vse te žrtve so bile zastoj. Po sleherni transfuziji krvi je bolniku sicer nekoliko odleglo, ali kmalu je čutil zopetno pojemanje moči. Mati bolnikova je dan na dan obsipala zdravnike s prošnjami, da bi smela i ona dati del svoje krvi sinu, ali zdravniki so ji morali prošnje odbiti. Isti čas se je mudil brat bolnega Middletona v oddaljenih pustinjah divje Arizone, ko je prišel do njega glas o brezumni bratovi bolezni. Brez pomude se je podal v temni noči na pot k 30 km oddaljeni pošti, od koder je prišel k železniški postaji, se vozil noč in dan z vlakom ter dospel v ponedeljek zvečer v New-York. Prva pot mu je bila v bolnišnico, kjer je takoj legel na operacijsko mizo, s prošnjo, naj mu za brata, ki je bil že v agoniji, odpro žile. Dasi so zdravniki videli, da je tudi ta žrtev čisto zastoj, so vendar v to privolili. Po krvni transfuziji se je bolnik zopet zavedal, izpregovoril z bratom in z družino še nekaj besedi, a kmalu padel zopet v nezavest in ni ga bilo — več med živimi.

Predober kralj. Nov spomin na nedavno ustreljenega, prejšnjega grškega kralja Jurija, prinašajo pariški listi. Ko se je kralj mudil v Franciji, se je rad vozil v omnibusu. V takem slučaju je bil zanj in njegovo družino naročen ves omnibus, ki drugih popotnikov ni sprejemal. Nekoč je stal v toplicah Aix pred njegovim hotelom omnibus, da bi kralja odpeljal v kopel. Že je z nekaj spremljevalci vred prihajal kralj, kar se prikaže tuja gospa, ki zagledavši omnibus, hiti vanj. Eden izmed kraljevih spremljevalcev jo je hotel zadržati, češ, da je omnibus izgovorjen za privatno družbo, ali kralj ga je zavrnil. Ko so pa naenkrat drugi gospodje enega iz svoje srede je klizavati »Velikanstvo«, je spoznala nič slabega sluteča žena, kaj je napravila, pa je brž hotela popraviti: »Moj Bog, kaj sem naredila, v kraljevski voz sem zašla, ustavite, ustavite!« Kralj pa je dejal: »Pomirite se, gospa, kralj ni nalezljiva bolezen.« In nekoč je stal kralj na peronu, ko je prihajal vlak. Skozi okno III. razreda je klizala nanj kmetica: »Bodite tako prijazni, gospod, pomagajte mi malo!« Pa mu je podalaja z voza oguljeno popotno torbo in težko košaro. Kralj je gledal, kako bi. Pa je lepo vzel torbo in težko košaro, pomagal kmetici z voza in ji nesel prtljago v čakalnico. Zdaj ga zagledajo njegovi spremljevalci, ali kralj jim pomigne, da naj pušče. In v čakalnici se je s težavo ubranil

napitnine, ki mu jo je usiljevala preprosta ženica.

Slika nemške »kulture«. Občinski urad v Šinovi pri Novem Jičinu na Moravi je odredil, naj Čehi odpravijo češke napise na pokopališču. Umeje se samoobsebi, da so Čehi to tartarično odredbo docela ignorirali. Vsled tega so nemški »kulturosci« vse deščice s češkimi napisi potrgali s spomenikov in jih pometali v bližnji potok. Med Čehi je zavlada silno ogorčenje. Zanimivo bo, kaj ukrene državni zastopnik proti nemškim sirovinam.

K nesreči v Pulju.

Pulj, 24. avgusta.

V soboto sem si ogledal pri strašni katastrofi ubite mrtvece v mrtvašnici mornariške bolnišnice. Pogled na ta mlada bitja, katera so v izpolnjevanju svojih službenih dolžnosti na tako tragičen način izgubila življenje, je bil pretresljiv. Žalosten je bil pogled na v sredi ležeče truplo. Namesto glave so bili na blazino položeni le v belo ovijajočo zaviti posamezni deli glave, katere so našli na strelišču. Vse skupaj je bilo debelo kakor roka in približno kakih 25 cm dolgo položene na črno blazino. Drugi kosci trupla so bili pokriti s uniformo. Obema drugima na vsaki strani so se videle velike rane na glavi. Pogreb, ki se je vršil v soboto popoldne ob 5. uri, je bil veličasten. Ob štirih popoldne je čakalo na celem potu, po katerem se je imel premikati sprevod, na tisoče in tisoče puljskega občinstva. Točno ob 5. uri se je pripeljal z avtomobilom pred mrtvašnico začasni poveljnik vojne luke kontreadmiral Körber. Takoj nato je mornarični superior ob veliki duhovski asistenci blagoslovil trupla ponesrečencev. Pred in na strani vsakega mrtveca so nosili vojaki nad 50 vencev. Za krstami so sledili globoko užaloščeni sorodniki ponesrečencev, za temi pa začasni poveljnik vojne luke kontreadmiral Körber, na njegovi strani kontreadmiral tukaj se nahajajoče nemške vojne ladje »Göben« Trummier. Tema so potem sledili: kontreadmiral Willenik, vodja tukajšnjega okr. glavarstva baron Schönfeld, mesni gerent baron Gorizuti, poveljnik nemške vojne ladje »Göben« Zsoldak, načelniki vseh tukajšnjih uradov, tem so potem sledili vsi častniki in vojaški uradniki cele garnizije, za temi državni uradniki, za njimi žandarmerija, financa, pošta in zopet vojak. Sprevod je bil dolg nad 3½ km. Pred mornaričnim pokopališčem je bil postavljen oltar, pred katerega so položili vse tri krste, kjer se jih je še enkrat blagoslovilo. Med molitvijo se je oddala general de charge in igrala cesarska himna. Po tem obredu so dvignili mornarji krste in jih ponesli k skupnemu grobu, kamor se jih je položilo k zadnjemu počitku. Celi sprevod je bil pretresljiv prizor, osobito ni ostalo nobeno oko suho pri pogledu na majhne lične lafete, na katerih so peljali mornarji svoje v službi ponesrečene tovariše k zadnjemu počitku. Ginljivi so bili na trakovih napisih. n. pr.: Pozdrave do smrti zvestim — ali: V zvestem izpolnjevanju svojih službenih dolžnosti padlim itd. itd. Splošna sodbja je ta, da v Pulju še ni bilo nikdar takega pogreba. — Komaj so se izročila zemlji trupla treh mornarjev, že se Pulj pripravlja, da izkaže zadnjo čast pri strašni katastrofi, katera je zadela našo vojno mornarico, ponesrečenemu velezaslužnemu častniku vojne mornarice eksc. podadmiralu grofu Lanjusu. Za pogreb se vršijo velikanske priprave. Pokojnika pokopljejo na tukajšnjem mornaričnem pokopališču. Cesarja bo zastopal pri pogrebu njega pobočnik podpolkovnik grof Hoyos, prestolonaslednika nadvojvodo Fran Ferdinanda dvorni ceremonijar grof Rumerskirch, nemškega cesarja bo zastopal njegov pobočnik grof Kageneck. Cesar je odredil, da se ima dati grofu Lanjusu kondukt, kakršen pristojajo poveljniku vojne luke. Konduktu bo poveljeval podadmiral eksc. vitez Kohen. Pogreb se vrši v ponedeljek popoldne ob 5. uri iz mrtvašnice mornarične bolnišnice.

KNJIGOTRŽTVO.

Haggard, Dekle z biseri. Povest iz Neronove dobe. K 2-20, vez. K 3-20. Katoliška Bukvarna.

Haggard je eden najslavnejših angleških pisateljev in njegova dela so prevedena v vse svetovne jezike. Obe povesti sta zajeti iz zgodovine dobe krščanstva in se odlikujeta po prekrasni vsebini, ki se bo vtisnila bravcu neizbrisno v spomin. Obe povesti sta polni dejanja iz življenja.

Reimlich, Skrivnost najdenke. K —60, vez. K —90. Katol. Bukvarna.

Ce pričneš čitati to povest, se zatopiš v njeno vsebino in je ne moreš

prej odložiti, dokler je nisi prečital do konca.

Dolžan, Iz dnevnika malega porodneža. Ameriška humoreska. K 1-40, vez. K 2-30.

Kdor hoče ob knjigi preživeti par veselih brezskrbnih ur, naj si kupi to knjigo, ki je polna humorja.

Reimlich, Črna žena. Zgodovinska povest. Cena K 1-40, vezana K 2. Povest. Katoliška Bukvarna.

Povest je zajeta iz najzanimivejše in najviharnejše dobe naše narodne zgodovine, namreč iz časa turških bojev in kmečkih uporov. Povest je vredna, da si jo nabavi vsaka slovenska hiša.

Bouget-Kalan, Razporoka. Roman. Cena K 2—, vez. K 3—. Katoliška Bukvarna.

Bourget nam slika v tem krasnem romanu zvezo med domačo srečo in javnim zakonodajstvom, med dušnim mirom zasebnika in kulturnimi boji človeštva. Kdor bo prečital ta roman bo iz njega spoznal bolje kot iz najtemeljitejših razprav kako neobhodno je potreben cerkven in zakramentalen zakon.

Champol, mož Simone. Roman. Cena K 1-90, vez. K 3—. Katoliška Bukvarna.

Dejanje tega psihološkega romana je markantno in značaji ostro rezani. Kdor bo bral ta roman imel bo celo dejanje tako živo pred očmi, kakor če bi gledal zanimivo dramo uprizorjeno na odru.

Sienkiewicz, Skozi pustinje in puščavo. Roman iz Mahdijevih časov. K 2-80, vez. K 3-90. Katoliška Bukvarna.

Svetovnoznan pisatelj nas v tem romanu povede širom Afrike in odgrinja pred nami s spretno roko vsa čudesa neznanih dežela. Roman je poln izredno zanimivih zapletljajev in pri-

veže čitatelje nase z nepremagljivo silo.

Haggard, Roža sveta. Povest iz dobe tretje križarske vojske. K 2-80, vez. K 3-90. Katoliška Bukvarna.

! Ako še niste, pošljite naročnino! !

Naznanjamo v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem pretužno vest o smrti našega iskreno ljubljenega očeta, strica in brata, gospoda

Ivana Zettel

bivši poštar na Bledu, učitelj v pokoju

ki je danes dne 24. avgusta ob 6. uri zjutraj po težkem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 81. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Zemski ostanki dragega pokojnega se bodo v torek dne 26. t. m. ob 1/4 8. uro zjutraj blagoslovili in nato položili k zadnjemu počitku.

Svete maše zadušnice se bodo takoj darovale v tukajšnji župni cerkvi.

Škofja Loka, dne 24. avgusta 1913.

Ana Repar roj. Zettel, Marija Zettel
hčeri.

St. 16.969.

Razpis.

Za zgradbo vodovoda v vasi Rovte, politični okraj Logatec, na K 37.421-38 proračunena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave. Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo enotnih cen proračuna naj se predložijo

do 13. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: „Ponudba za prevzete gradbe vodovoda v Rovtah.“

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim hrepzljivo ukloni ter seznamek enotnih cen za vsa dela in dobave pri izvršitvi hišnih vodovodov.

Razen tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpavo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji se dobe pri deželnem stavbnem uradu (Turjaški trg št. 4) v navadnih uradnih urah za znesek: 5 K 20 h.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani,
dne 23. avgusta 1913.

Tovarna črevljev v Tržiču (Gorenjsko)
(najmodernejša podjetje monarhije)
Peter Kozina & Ko.

družba z omejeno zavezo.

Prodaja na debelo in drobno:
Ljubljana,
Breg št. 20
Tovarniške cene.

Od dobrega najboljšega
je
Singerjev šivalni stroj

Vsak udeleženec katoliškega shoda,
ki kupi v tem mesecu, dobi celo
vožnjo povrnjeno.

Zanesljiv in že 75 let preizkušeni
šivalni stroj je le originalni Singer-
jev za vsako obrt in rodbino. Blagovolite si pri tej priliki ogledati
razstavo vse dni katoliškega shoda.
Prospekti in navodila brezplačno v
Ljubljani, Sv. Petra cesta 4; Kranj,
Glavni trg 79.

2548

RAZGLAS.

2556

Prostov. gasilno društvo v Gorenj. Logatcu razpisuje tem potom delo za

zgradbo gasilnega doma.

Delo je proračunjeno na K 2500— in se bode oddalo potom minimalne dražbe s pismenimi ponudbami.

Načrt je na vpogled pri načelstvu. Odda se skupno ali vsako delo zase.

Gas. društvo si pridrži pravico oddati delo drugemu kakor najcenejšemu ponudniku. **Dražba se vrši 31. avgusta 1913.** — Ponudbe je doposljati

do 31. avgusta 1913 do 3. popoldne.

Priložiti je 10% varščine.

Odbor.

2551

Razpis.

Porušenje deželne nekdanj Pogačnikove hiše v Salendrovi ulici v Ljubljani bo oddal deželni odbor potom javne ponudbene obravnave.

Pojasnila daje deželni stavbni urad med navadnimi uradnimi urami.

Pismene ponudbe, v katerih naj bodo natančno navedeni vsi pogoji, je predložiti

3. septembra 1913 l.

ob 11. uri dopoldne podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: „Ponudba za porušenje Pogačnikove hiše v Salendrovi ulici.“

Na nepopolne oziroma nejasne ponudbe se deželni odbor ne bo oziral, izrecno si tudi pridržuje pravico, izbrati ponudnika neglede na ugodnost ponudbe, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno obravnavo.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani dne 25. avgusta 1913.

Gospodarsko.

Prodaja hrastovega gozda. Trgovci in obrtniški zbornici v Ljubljani se je naznanilo, da je v bližini Karlovca na prodaj hrastov gozd s 30-letnimi hrasti, ki meri okoli 70 orolov. Podrobnosti izvedo zainteresirani v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Načrt mesta Ljubljane zelo natančno izvršen v merilu 1 : 10.000 se dobi: v dveh barvah za ceno 30 h, v petih barvah za ceno 50 h. — Načrt je vsled svoje natančnosti zelo pripraven ter priporočljiv za tujca in domačina, pa tudi za šolsko mladino, ki se mora seznaniti s spoznavanjem in čitanjem zemljevidov. Dobi se tudi v nemškem jeziku po istih cenah.

Sprejmeta se takoj

2522

dva krojaška pomočnika

delo. Eden naj je zmožen finega velikega dela, drugi pa poleg velikega dela tudi angleškega damskega krojaštva. Ponudbe ali vprašanja na upravo „Slovenca“ pod šteč. 2522. (Znamka za odgovor!)

Trgovci!!

Poravnave izven konkurza ali v istem se izvedo najhitreje. Informacije diskretno in zastonj. Ponudbe pod šifro „Dunaj 1918“ na upravo lista.

Dobro ohranjen kratek

GLASOVIR

se ceno proda na Sv. Petra cesti, vhod Radeckega cesta 2/I.

2533

DIJAKI

se sprejmejo na hrano in stanovanje v Strelški ulici 31.

2549

Iščemo delovodjo

za gradbena dela na železnici s primernimi študijami in temeljito, daljšo prakso pri železniških gradnjah. Vstop takoj.

Ing. J. Skoberne in Ing. D. Gustinčič, Trst, Via Nuova šteč. 32.

2546

Zaloga vina!

Podpisani imajo veliko zalogo izvršnega belga in črnega vina lastnega pridelka. Naročila se izvršujejo na debelo in na drobno bodisi krmarjem, društvom kakor tudi posameznim družinam. Vzorci na razpolago. Vino se prodaja po zelo nizki ceni.

2501

Cantine Corazza, Levade, Istra.

Razpisuje se služba

cerkvenika in organista

v št. Jakobu ob Savi (pri Ljubljani). Službenih dohodkov je 630 K, deloma v denarju, deloma v berli in stolnini, poleg prostega stanovanja in zelenjadnega vrta. Želi se zmožnost za kak postranski dohodek. Nastop lahko takoj.

2501

Župni urad št. Jakob ob Savi.

Iz proste roke se proda nova

pritlična hiša

s 4 sobami, vodovodom in malim vrtom. Hiša stoji ob deželni cesti blizu sodišča v Ribnici, in je pripravna za obrt ali trgovino. Vpraša naj se pri upravi lista pod št. 2507. (Znamka!)

Sanatorium Emona

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Dergane, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Sprejme se

2541

kuharica

nad 30 let stara, ki je zmožna voditi malo gospodinjstvo, s primerno šolsko izobrazbo. Ponudbe se prosijo na upravništvo „Slovenca“ pod št. 2541.

Zadnji posnetek slov. pesmi za gramofon 16. 7. 1913.**Najlepši spomin na slovenski katoliški shod v Ljubljani**

so naše mile slovenske

pesmi,

katere dobite z najnovejšimi posnetki na

gramofonskih ploščah

edino

v gramofon-atelijeju

A. Rasberger, Ljubljana,

Sodna ulica šteč. 5.

Največja tovarniška

zaloga gramofonov in

godbenih avtomatov,

vsakovrstnih plošč,

peres, igel, kolesja itd.

Lastna delavnica za

popravo gramofonov in

godbenih avtomatov

vseh vrst. 2527

Učenec

precejšnje izobrazbe, se odda za

sedlarsko obrt

proti primernemu plačilu. Učenec je iz poštene hiše ter precej krepke rasti. Želi se oddati v kako pošteno krščansko hišo in sicer na deželo. Želi takoj vstopiti. Naslov se poizve v upravi „Slovenca“ pod številko 2531.

Pozor! Prečistiti duhovščini in sl. p. n. občinstvu v Ljubljani in okolici priporočam svojo veliko zalogo raznovrstnih novih **VOZOV** trpežno in solidno in rabljenih izvršenih po jako nizki ceni. — Priporočam se tudi za naročila na izvršitev novih vozov kakor tudi vsa tozadevna popravila.

Veleposilovanjem
IVAN DEMŠAR
prej šiška.
podkavski kovač in izdelov. vozov
Ljubljana, Marije Terezije c. 6.

Ivan Kacin, Ljubljana, Zaloška cesta št. 7 Izdelovalnica harmonijev

po najnovejšem amerikan. sistemu. Izdeluje se harmonije za cerkve, šole, pevska društva itd. Sprejemajo se popravila starih harmonijev, tudi harmonik in drugih instrumentov. Stare harmonije sprejemem v zamenjave. — Zahtevajte ilustrovan cenik. Oddajam tudi na obroke.

Dr. Ravnihar

vlijudno naznanja, da je

preselil svoje pisarniške prostore na Miklošičevo cesto šteč. 26 (Sodna ulica št. 9, Bahovčeva hiša pred justično palačo).

Stolpne ure

izdeluje **RICHARD LIEBING**, zapriseženi veščak in cenilec c. kr. trgovskega sodišča dunajskega na Dunaju XIII 10, Speisingerstrasse 66, za cerkve, mestne hiše, graščine, vojašnice, šole, tovarne itd. v najnovejši najboljši konstrukciji in solidni izvršitvi. Gradim tudi električna samo-navijanja pri novih kakor tudi pri obstoječih stolpnih urah ter izvršujem vsakovrstna popravila stolpnih ur. Cerkvam in občinam dobavljam tudi na obroke. Proračuni brezplačno. Pri vprašanjih se žele povsem enostavne skice in mere, na željo si pa tudi te preskrbim sam.

2519

Josip Stupica

Iermemar

Ljubljana, Slomškova ulica

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za napravo vsakovrstnih **konjskih oprav**, raznovrstnih **vozov, kočij**, ter sploh vsih predmetov, ki spadajo v njegovo stroko. — Popravila se izvršujejo točno in dobro. — Cene zmerno nizke.

2468

Prva kranjska medicinalna drogerija parfumerija

fotografična

manufaktura.

Ustanovljena leta 1897.

Ustanovljena leta 1897.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov itd.

ANTON KANC

2513

LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 1.

Ob katol. shodu v Ljubljani

porabite slovenski muzikarji in pevol lepo priliko in oglejte si prvovrstno zalogo klavirjev in harmonijev, velikansko izbiro tamburaških zborov, vsega drugega glasbenega orodja, strun in muzikalij pri

ALFONZ BREZNIKU

zapriseženemu strokovnjaku c. kr. dež. sodni je in učitelju „Glasbene Matice“.

Kongresni trg šteč. 15

— nasproti nunske cerkve. —

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta 15.

Dunajska cesta 15.

Kolesa

iz proih tovarn Avstrije:
Dürkopp, Styria, Wallenrad

Šivalni stroji

in stroji za pletenje

Adlerjevi pisalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. —

Vezenje poučujemo brezplačno.

Ustanovljena leta 1867.

Ceniki zastonj in franko.